

Usługi rynku pracy realizowane przez publiczne służby zatrudnienia w Małopolsce

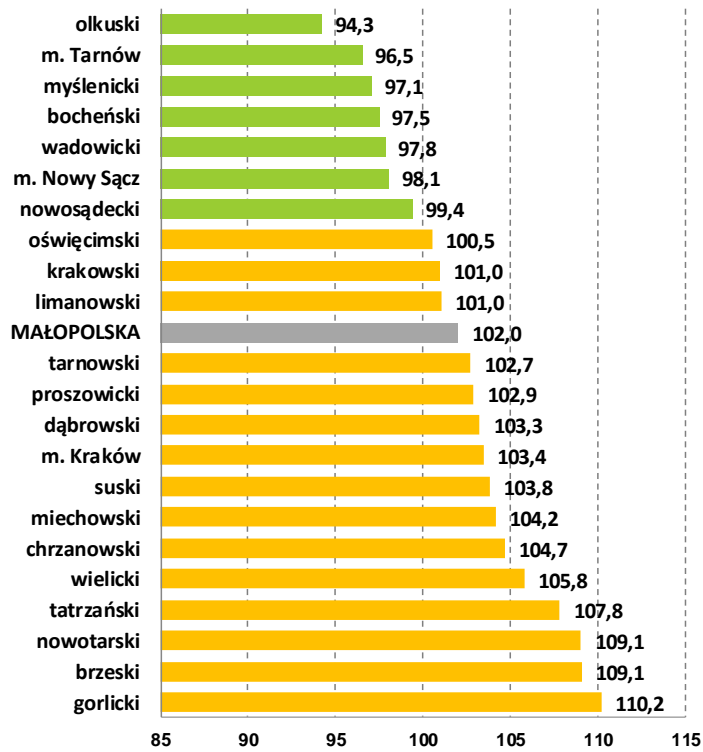
Spis treści

1. BEZROBOCIE	2
2. USŁUGI POŚREDNICTWA PRACY	5
2.1 REALIZACJA USŁUG POŚREDNICTWA PRACY PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY.....	5
2.2 USŁUGI EURES	11
2.3 DZIAŁALNOŚĆ AGENCJI ZATRUDNIENIA	13
3. PORADNICTWO ZAWODOWE, INFORMACJA ZAWODOWA ORAZ POMOC W AKTYWNYM POSZUKIWANIU PRACY	15
3.1 CHARAKTERYSTYKA USŁUG INDYWIDUALNEJ INFORMACJI ZAWODOWEJ.....	16
3.2 CHARAKTERYSTYKA USŁUG GRUPOWEJ INFORMACJI ZAWODOWEJ	17
3.3 CHARAKTERYSTYKA USŁUG INDYWIDUALNEGO PORADNICTWA ZAWODOWEGO.....	20
3.4 CHARAKTERYSTYKA USŁUG GRUPOWEGO PORADNICTWA ZAWODOWEGO	21
3.5 PROMOCJA PORADNICTWA ZAWODOWEGO	23
3.6 ZAJĘCIA AKTYWIZACYJNE	23
3.7 KLUBY PRACY.....	25
3.8 KOORDYNACJA PORADNICTWA ZAWODOWEGO W WOJEWÓDZTWIE I WSPARCIE POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY PRZEZ CENTRUM INFORMACJI I PLANOWANIA KARIERY ZAWODOWEJ WUP KRAKÓW.	26
3.9 WSPÓŁPRACA DORADCÓW ZAWODOWYCH Z INNYMI INSTYTUCJAMI I PARTNERAMI RYNKU PRACY.....	26
3.10 KADRA DORADCÓW ZAWODOWYCH I LIDERÓW KLUBU PRACY W PUP I CIIPKZ W MAŁOPOLSCE W 2013 R.....	28
3.11 SPECYFIKA PRACY DORADCY ZAWODOWEGO	29
4. PROGRAMY NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY	31
4.1 REALIZACJA PROGRAMÓW NA RZECZ PROMOCJI ZATRUDNIENIA, ŁAGODZENIA SKUTKÓW BEZROBOCIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W 2013 R.	31
4.2 EFEKTYWNOŚĆ PROGRAMÓW RYNKU PRACY	36
4.3 PODZIAŁ I WYDATKOWANIE ŚRODKÓW FUNDUSZU PRACY PRZEZNACZONYCH NA AKTYWIZACJĘ ZAWODOWĄ BEZROBOTNYCH W 2013 R.	38
5. KOORDYNACJA SYSTEMU ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	43
WNIOSKI	45
SŁOWNICZEK	46

1. Bezrobocie

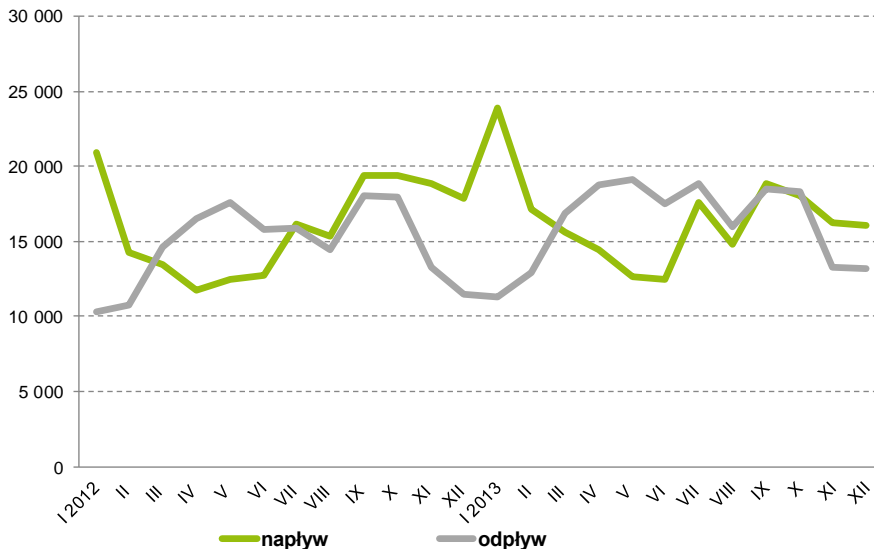
Na koniec 2013 r. w powiatowych urzędach pracy w Małopolsce zarejestrowane były 164 434 osoby bezrobotne. Było to o 2% (3 273 osoby) więcej niż na koniec 2012 r. Siła wzrostu była więc znacznie mniejsza niż rok wcześniej (wzrost o 11%). W większości powiatów w 2013 r. nadal występowały zmiany wzrostowe, ale w 7 urzędach odnotowano już w stosunku do końca 2012 r. spadek bezrobocia

Zmiana liczby bezrobotnych 2012-2013 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Przebieg zmian w poziomie bezrobocia pod koniec 2013 r. jest pozytywnym sygnałem na najbliższą przyszłość. W 2012 r. bezrobocie zaczęło wzrastać już lipcu, natomiast w 2013 r. tendencja spadkowa utrzymywała się do sierpnia, we wrześniu nastąpił niewielki wzrost liczby bezrobotnych, a w październiku ponownie spadek. Stałe zmiany wzrostowe miały miejsce dopiero w listopadzie i grudniu.

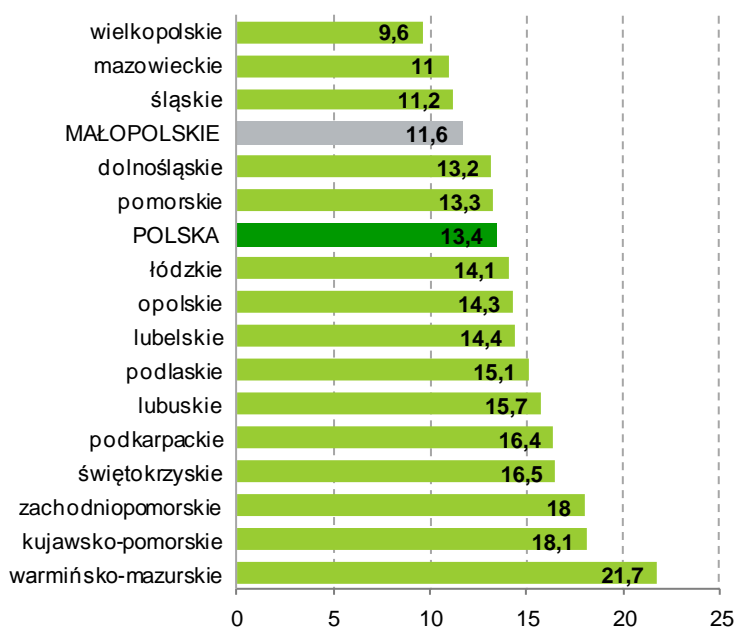

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W rejestrach bezrobotnych zanotowano zwiększony w porównaniu z 2012 r. przepływ bezrobotnych. W całym 2013 roku z rejestrów PUP wyłączono 194 555 osób, czyli o 10% więcej niż w 2012 r. Zarejestrowało się również więcej osób – o 3%, czyli 197 828 osób. Jeszcze w październiku więcej bezrobotnych wyrejestrowywało się z rejestrów PUP niż się do nich zgłaszało, co skutkowało późniejszym niż w latach poprzednich wzrostem bezrobocia. Zazwyczaj już we wrześniu napływ dominuje nad odpływem bezrobotnych.

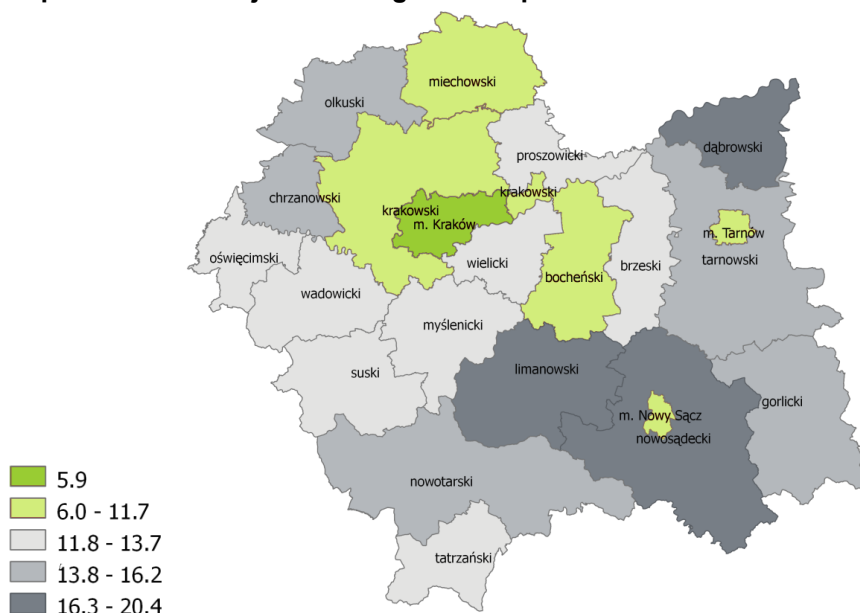
Na koniec 2013 r. Małopolska zajmowała korzystne czwarte miejsce w rankingu województw pod względem wartości stopy bezrobocia rejestrowanego. Podobnie jak w poprzednich latach wyprzedzały ją pod tym względem tylko 3 województwa: wielkopolskie (9,6%), mazowieckie (11,0%) oraz śląskie (11,2%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w Małopolsce jest też niższa niż stopa średniokrajowa.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach na koniec 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie oraz GUS

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Małopolsce na koniec 2013 roku

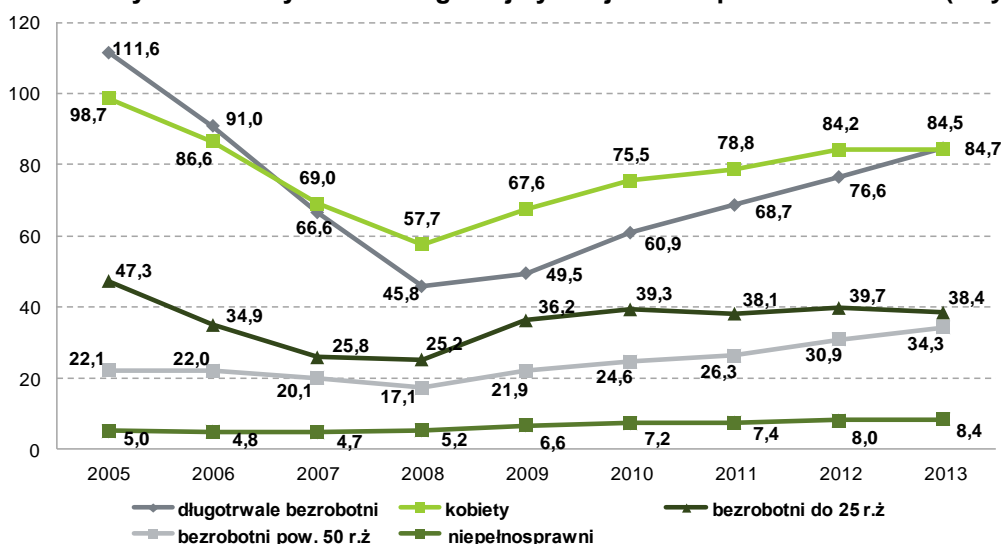

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie oraz GUS

Bezrobocie w Małopolsce jest zróżnicowane terytorialnie. Od lat najniższa stopa bezrobocia utrzymuje się w Krakowie (5,9% w 2013 roku). Podobnie jak rok wcześniej powiatami o dobrym wyniku na koniec 2013 roku były: miasto Tarnów, powiat krakowski, miasto Nowy Sącz i powiat bocheński. W pozostałych powiatach, wartość wskaźnika kształtowała się powyżej stopy województwa. Kolejny rok z rzędu powiatem o najmniej korzystnej wartości stopy bezrobocia był powiat dąbrowski (20,4%). Również trudna sytuacja wystąpiła, podobnie jak w latach poprzednich, w powiecie limanowskim (18,8%) i nowosądeckim (17,8%).

W okresie 2005-2008 sukcesywnie zmniejszała się liczba bezrobotnych zarejestrowanych w małopolskich powiatowych urzędach pracy. W tym czasie tendencja spadkowa wystąpiła też w przypadku poszczególnych kategorii bezrobotnych. Od 2009 r. tj. w okresie spowolnienia gospodarczego bezrobocie zaczęło ponownie rosnąć. Stopniowe zwiększenia liczby bezrobotnych dotyczyły większości grup bezrobotnych za wyjątkiem osób do 25 r. ż., która to grupa po znacznym zwiększeniu jaki miał miejsce w okresie 2009-2010 w kolejnych latach podlegała nieznacznym wahaniom wzrostowo-sпадkowym. W całym okresie 2005-2013 najmocniejsze zmiany dotyczyły kobiet i osób długotrwale bezrobotnych. Były to też najliczniejsze z analizowanych grup.

Zmiana liczby bezrobotnych w szczególnej sytuacji w Małopolsce 2005-2012 (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

2. Usługi pośrednictwa pracy

2.1 Realizacja usług pośrednictwa pracy przez powiatowe urzędy pracy

Liczba podjęć pracy odnotowywanych przez powiatowe urzędy pracy czyli dotyczących osób korzystających z ich usług wzrosła w 2013 r. w stosunku do 2012 r. o 16,8% (16 tys. osób). W większym stopniu zwiększyła się liczba podjęć pracy dokonywanych przez bezrobotnych i poszukujących pracy samodzielnie - o 18% (11,6 tys. osób.) Natomiast liczba podjęć pracy zrealizowanych dzięki pośrednictwu urzędów pracy wzrosła o 14% (4,4 tys. osób). Z kolei w puli efektywnych zapośredniczeń dokonanych dzięki PUP większy wzrost wystąpił w zakresie niesubsydiowanych podjęć pracy - o 42% (3,2 tys. osób). Podjęcia pracy na stanowiskach subsydiowanych zwiększyły się o 5% (1,2 tys. osób). Są to pozytywne informacje świadczące o poprawie sytuacji po popytowej stronie rynku pracy.

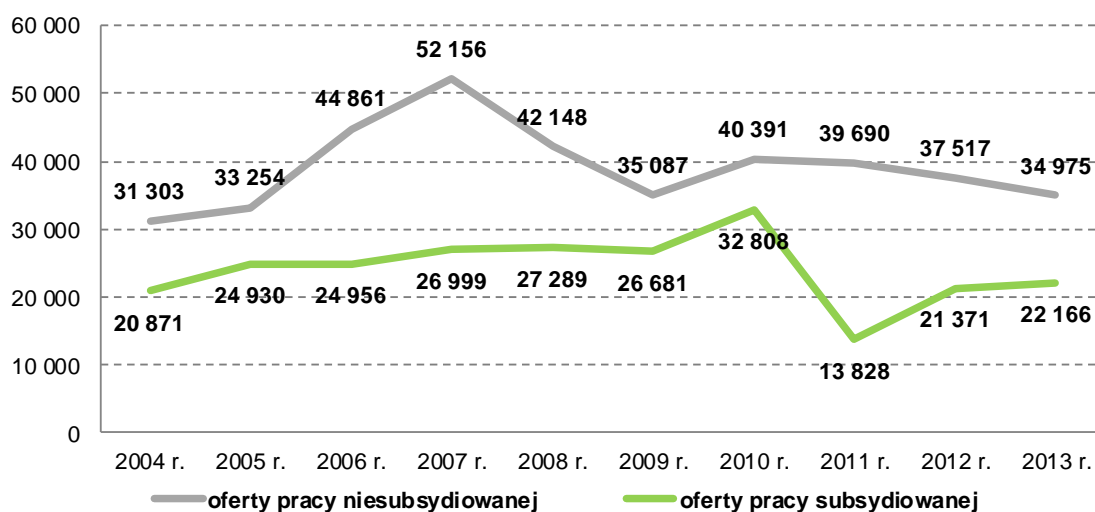
Porównanie wykonania w zakresie usług pośrednictwa pracy w latach 2004 – 2013

Wyszczególnienie	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2013/ 2012
POŚREDNICTWO PRACY										
Podjęcia pracy - ogółem, w tym	98 146	102 158	92 864	83 496	86 038	104 137	91 628	94 934	110 914	116,8
przez bezrobotnych	97 597	101 430	92 036	82 770	85 496	103 627	91 168	94 498	110 520	117,0
przez poszukujących pracy	549	728	828	726	542	510	460	436	394	90,4
Podjęcia pracy za pośrednictwem PUP, w tym	38 486	39 706	41 469	39 973	39 236	47 497	26 494	31 967	36 392	113,8
przez bezrobotnych	37 937	38 978	40 641	39 247	38 694	46 987	26 034	31 531	35 998	114,2
przez poszukujących pracy	549	728	828	726	542	510	460	436	394	90,4
Podjęcia pracy niesubsydiowanej za pośrednictwem PUP	13 410	14 103	13 593	10 697	8 951	8 700	9 089	7 579	10 761	142,0
przez bezrobotnych	13 074	13 697	13 081	10 299	8 661	8 370	8 828	7 293	10 471	143,6
przez poszukujących pracy	336	406	512	398	290	330	261	286	290	101,4
Pozyskanie ofert pracy	58 184	69 817	79 155	69 436	61 768	73 199	53 518	58 888	57 141	97,0
Pozyskanie ofert pracy niesubsydiowanej	33 254	44 861	52 156	42 147	35 087	40 391	39 690	37 517	34 975	93,2
Wizyty u pracodawców	11 296	9 600	7 478	7 309	8 269	11 121	8 477	10 269	10 367	101,0
Oferty pracy niesubsydiowanej pozyskane w wyniku wizyt	4 529	4 733	4 110	3 622	2 915	3 597	5 219	4 440	5 246	118,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Liczba ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy była w 2013 r. o 3% (1,7 tys.) niższa niż w 2012 r. Spadek dotyczył wyłącznie ofert z otwartego rynku pracy – o 7% (2,5 tys. ofert). Natomiast liczba ofert dotyczących miejsc subsydiowanych zwiększyła się 4% (0,4 tys. ofert). Trudno wyjaśnić jakie są przyczyny zmian spadkowych w zakresie liczby ofert trafiających do urzędów pracy szczególnie w kontekście informacji o zwiększonej w 2013 r. liczbie podjęć pracy. Można przypuszczać, że albo działania powiatowych urzędów pracy prowadzące do pozyskania niesubsydiowanych miejsc pracy były w tym czasie mniej intensywne albo oferty były w 2013 r. rozpowszechniane były w większym stopniu innymi kanałami.

Liczba ofert pracy pozyskanych przez PUP

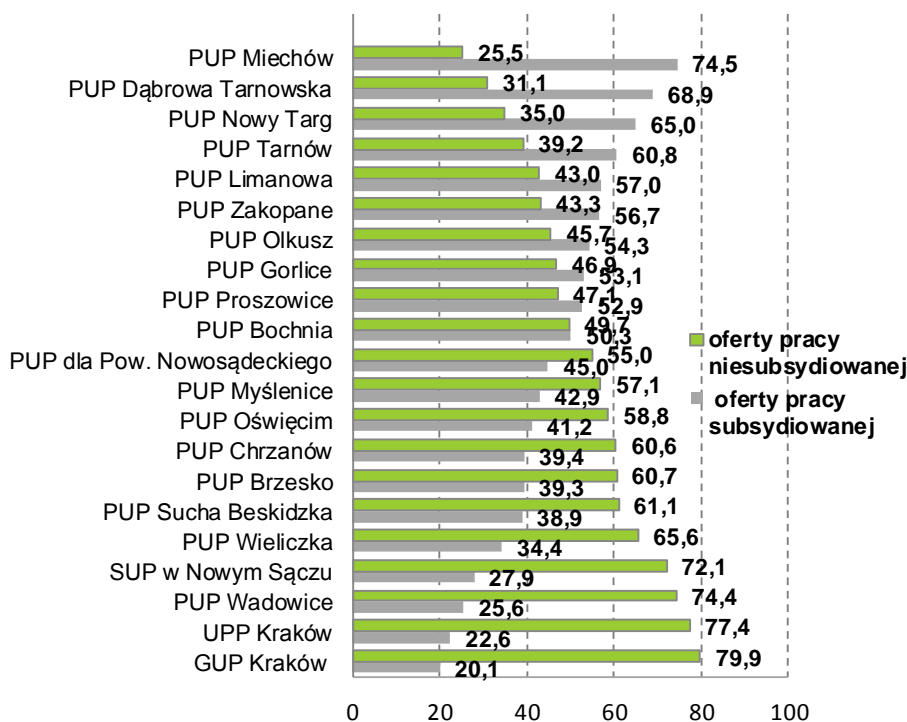

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Oferty dostępne w powiatowych urzędach pracy są to w większości propozycje zatrudnienia z otwartego rynku pracy. Miejsc subsydiowanych jest znacznie mniej. W 2013 r. stanowiły one 38,8% ogólnej puli. Liczba ofert niesubsydiowanych jest skorelowana z sytuacją na rynku pracy, natomiast wysokość puli subsydiowanych miejsc pracy w dyspozycji PUP zależy od poziomu środków Funduszu Pracy przeznaczonych na działania aktywizacyjne.

W 2013 r. w nieznacznej większości urzędów w puli ofert przeważał udział niesubsydiowanych miejsc pracy (12 PUP). W 2012 r. sytuacja była odwrotna. Największy odsetek ofert niesubsydiowanych występował podobnie jak w ubiegłych latach w GUP Kraków – 79,9% i w UPP Kraków – 77,4%, czyli tam gdzie dostępność tych ofert jest największa.

Struktura ofert pozyskanych przez PUP w 2013 r.

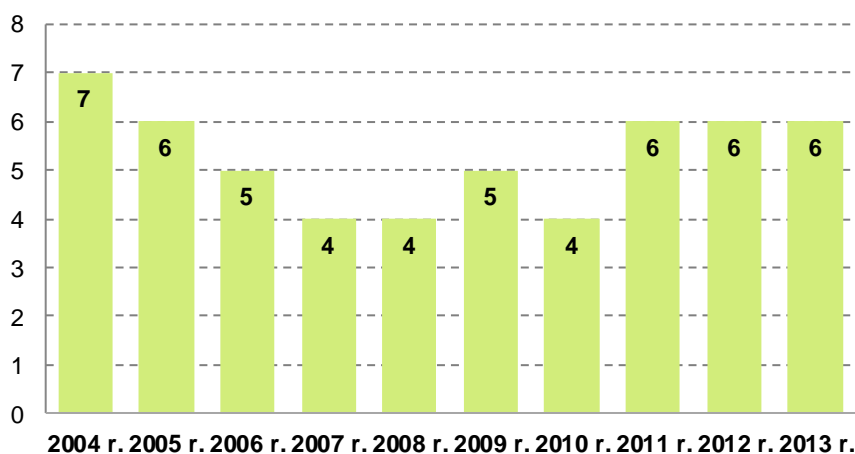

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Jedną z form pozyskania ofert są bezpośrednie wizyty pośredników pracy u pracodawców. W 2013 r. zrealizowanych zostało 10 367 wizyt, w trakcie których pozyskano 8 040 ofert pracy, z których większość (65,2%) stanowiły oferty zatrudnienia niesubsydiowanego. Liczba wizyt była praktycznie na tym samym poziomie jak rok wcześniej (różnica o 1%; 98 wizyt na plus w stosunku do 2012 r.). Były one jednak bardziej efektywne. Liczba pozyskanych w trakcie wizyt ofert wzrosła o 15,6%, w tym ofert niesubsydiowanych o 18,2%. Pozyskane w ten sposób zgłoszenia wolnych miejsc pracy stanowiły 14,1% ogółu zgłoszonych do urzędów ofert. Odsetek ten kształtował się na wyższym poziomie niż we wcześniejszych latach (2011 r. - 11,8%; 2012 r.- 12,4%).

Od 3 lat wskaźnik liczby bezrobotnych na 1 ofertę utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2011 r., 2012 r. i 2013 r. było to 6 osób na 1 ofertę.

Zmiany w poziomie wskaźnika określającego liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę

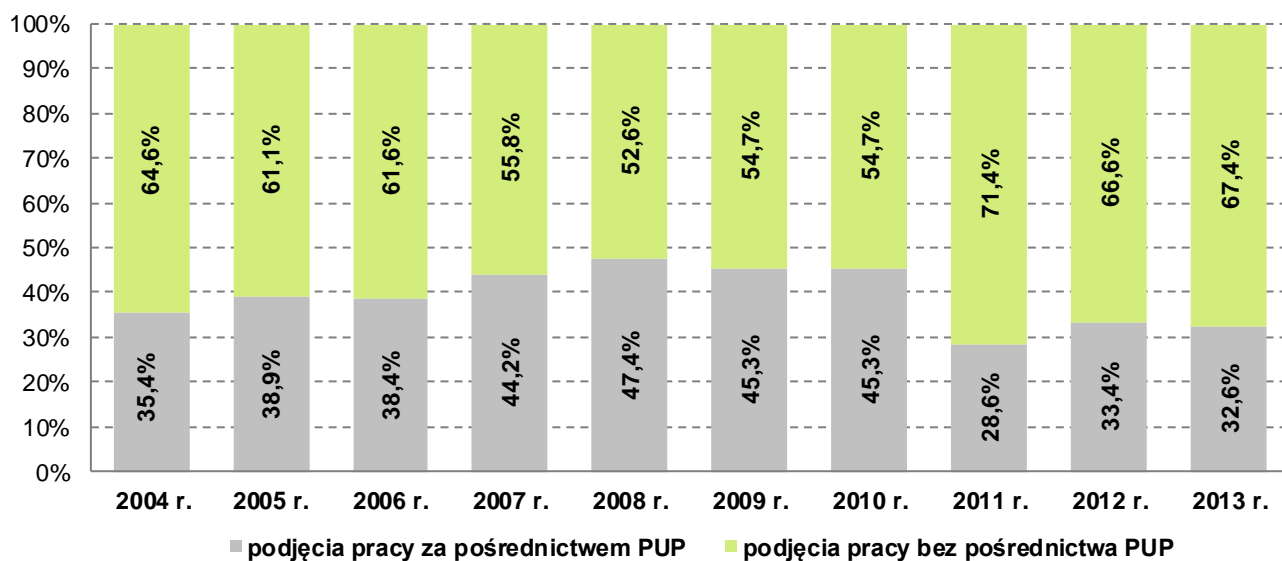

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Najniższą wartość wskaźnik ten osiągnął w UPP Kraków i PUP Proszowice, gdzie na 1 ofertę przypadało przeciętnie 3 bezrobotnych, najmniej korzystne wskazania odnotowano w PUP Zakopane gdzie średnio 1 ofercie odpowiadało 15 bezrobotnych i PUP Nowy Targ, gdzie na 1 ofertę przypadało 16 bezrobotnych.

W 2013 r. oferty trafiające do PUP zostały wykorzystane w 57,7%. Wartość tego wskaźnika wróciła więc do poziomu z 2010 r. (2012 r. - 49,6%; 2011 r. - 45,8%; 2010 r. - 57,8%, 2009 r. - 57,1%). Może to być efektem wzrostu liczby ofert subsydiowanych wykorzystywanych w 100% przy jednoczesnym spadku liczby ofert niesubsydiowanych. Wpływ miało też zwiększenie wskaźnika wykorzystania ofert niesubsydiowanych, który w 2013 r. wyniósł 29,3% (2012 r. - 19,2%; 2011 r. - 21,9%; 2010 r. - 20,2%).

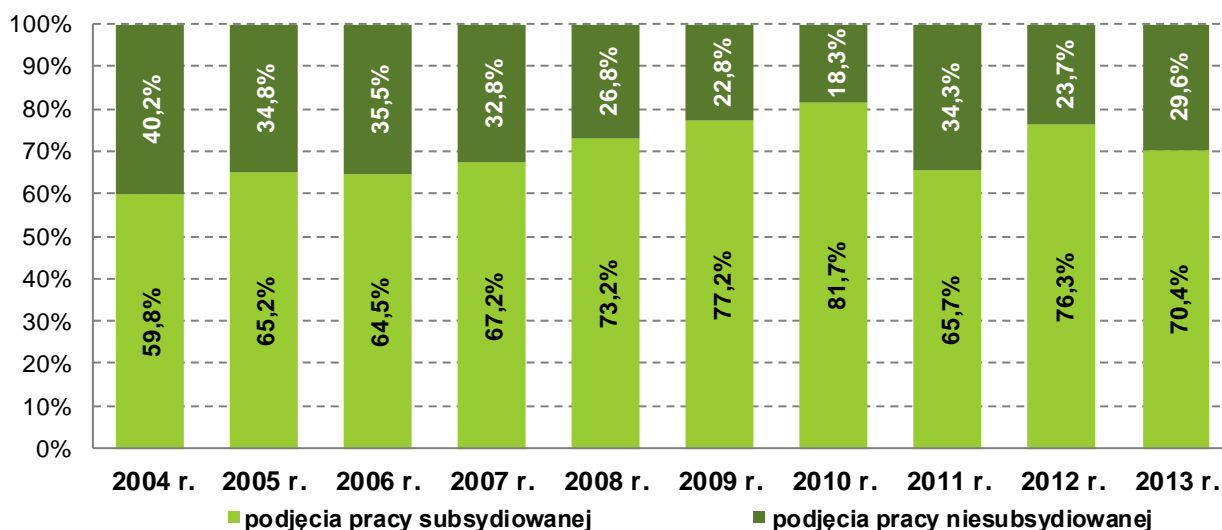
Struktura podjęć pracy osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Osoby podejmujące pracę dzięki skierowaniu z powiatowego urzędu pracy stanowią mniejszość. W ostatnich 3 latach było to około 1/3 ogółu podejmujących zatrudnienie bezrobotnych. Pośrednictwo pracy świadczone przez powiatowe urzędy pracy obejmuje więc tylko pewną część rynku. Nie oznacza to, że bezrobotni są pozostawieni bez pomocy samym sobie, ponieważ osoby podejmujące zatrudnienie samodzielnie korzystają także z innych oferowanych osobom poszukującym pracy usług, w tym z usług poradnictwa zawodowego, informacji zawodowej i wsparcia w aktywnym poszukiwaniu pracy. Osoby takie mogły też znaleźć pracę dzięki udostępnianym w urzędach pracy ofertom otwartym co nie jest rejestrowane i odnotowywane w statystykach.

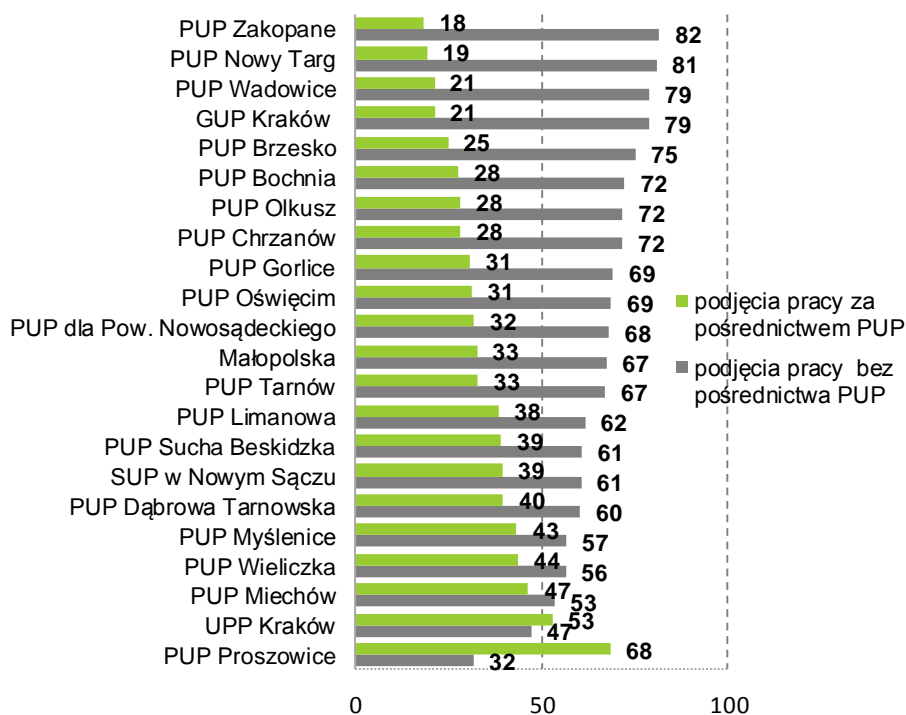
Zmiany w strukturze podjęć pracy za pośrednictwem PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Zapisy *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* ukierunkują uwagę powiatowych urzędów pracy na osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Do takiej grupy kierowane jest w pierwszej kolejności pomoc urzędów i ma ona często charakter wsparcia subsydiowanego. W podjęciach pracy dokonywanych za pośrednictwem PUP również przeważa zatrudnienie na subsydiowanych miejscach pracy.

Struktura podjęć pracy odnotowywanych przez PUP

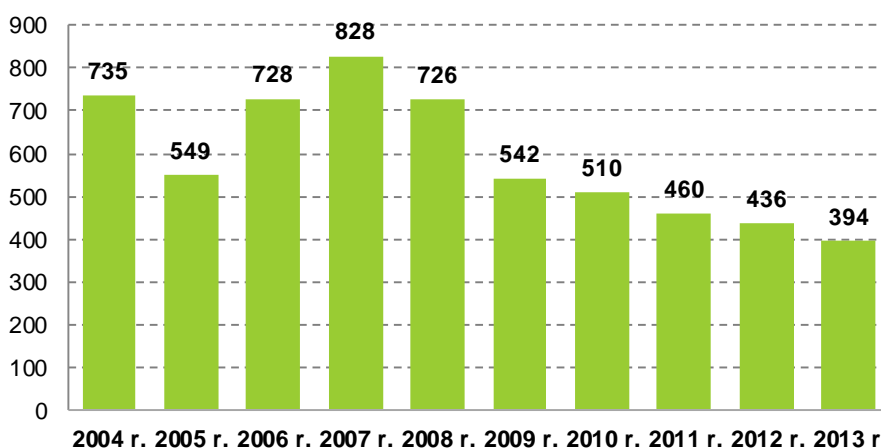

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2013 r. podobnie jak w dwóch poprzednich latach (2012 r. i 2011 r.) w większości małopolskich powiatowych urzędów pracy przeważały samodzielne podjęcia pracy (w 19 na 21 PUP). We wcześniejszym okresie (lata 2007-2010) wyższy udział podjęć pracy dokonywanych dzięki PUP występował w około 9 urzędach. Było to związane z wyższym poziomem środków na aktywizację w dyspozycji urzędów pracy w tym czasie.

W 2013 r. dzięki pośrednictwu świadczonemu przez powiatowe urzędy pracy zatrudnienie podjęły również 394 osoby poszukujące pracy nie posiadające statusu osoby bezrobotnej. W porównaniu z 2012 r. było to o prawie 10% (42 osoby) mniej. Od 2008 r. obserwuje się spadek w zakresie liczby poszukujących pracy podejmujących zatrudnienie dzięki pomocy pośredników powiatowych urzędów pracy. W sytuacji mniejszej dostępności ofert na rynku pracy i rosnącej liczby bezrobotnych powiatowe urzędy pracy prawdopodobnie w mniejszym stopniu mogły pomóc tej grupie klientów.

Liczba poszukujących pracy, którzy podjęli zatrudnienie dzięki pośrednictwu PUP

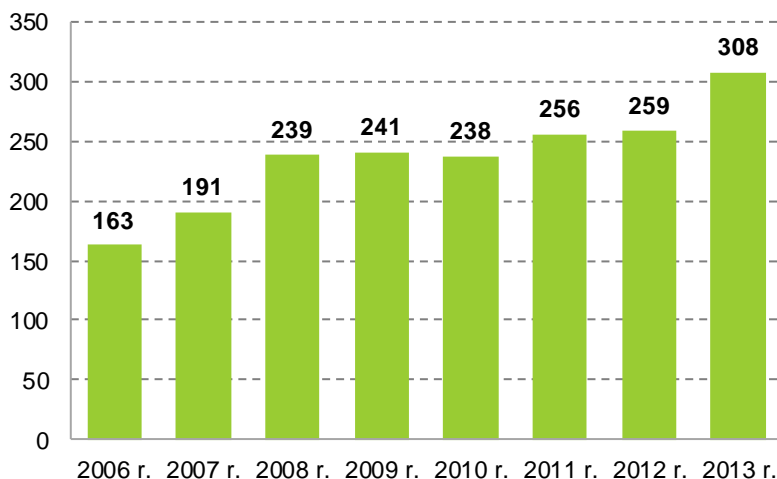

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W ramach deregulacji zawodów wprowadzono również zmiany mające na celu usunięcie ograniczeń w dostępie do zawodu pośrednika pracy. Polegają one na zniesieniu licencji, wymogów i stopni zawodowych (pośrednik pracy – stażysta; pośrednik pracy; pośrednik pracy I stopnia; pośrednik pracy II stopnia). W związku z tym możemy obecnie mówić o ogólnej zbiorowości pośredników pracy i porównywać zmiany w obrębie całej grupy bez analizowania wewnętrznej struktury związanej z poziomem kwalifikacji.

Na koniec 2013 r. w powiatowych urzędach pracy zatrudnionych było 308 pośredników pracy, o 49 osób (19%) więcej niż rok wcześniej. Wzrost zatrudnienia w tej grupie można wiązać z rozpoczęciem się w 2013 r. 3 tury projektów współfinansowanych z EFS, których celem jest zwiększenie zatrudnienia pośredników pracy i doradców zawodowych w powiatowych urzędach pracy.

Liczba pośredników pracy zatrudnionych w małopolskich PUP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W zawodzie tym pracuje niewielu mężczyzn. W zdecydowanej większości wykonują go kobiety (w 2013 r. – 90%). Zmiany wzrostowe w zakresie liczby zatrudnionych na stanowisku pośrednika pracy wystąpiły w zdecydowanej większości urzędów (w 18 na 21).

**Liczba pośredników pracy w poszczególnych powiatowych urządach pracy
w Małopolsce w latach 2006–2013.**

wyszczególnienie	liczba pośredników pracy							
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
PUP Bochnia	3	2	7	7	7	7	7	6
PUP Brzesko	5	6	5	5	7	7	8	7
PUP Chrzanów	6	6	11	8	10	10	10	14
PUP Dąbrowa	3	3	6	7	6	7	8	10
PUP Gorlice	7	10	11	11	11	16	13	10
GUP Kraków	32	35	31	39	36	40	43	45
UPP Kraków	14	21	21	19	12	18	17	29
PUP Limanowa	11	9	8	9	8	9	13	13
PUP Miechów	3	3	5	5	5	5	4	5
PUP Myślenice	13	13	13	14	13	13	14	16
SUP w Nowym Sączu	4	6	7	8	9	8	9	10
PUP dla Powiatu Nowosądeckiego	7	6	15	17	20	18	16	17
PUP Nowy Targ	8	10	9	6	9	9	8	11
PUP Olkusz	5	4	11	11	11	11	11	17
PUP Oświęcim	8	8	21	16	16	16	16	18
PUP Proszowice	4	4	4	2	4	5	4	10
PUP Sucha Beskidzka	2	4	5	5	6	5	6	7
PUP Tarnów	11	20	29	30	29	31	31	36
PUP Wadowice	7	7	9	9	9	11	11	15
PUP Wieliczka	2	6	6	8	7	7	7	8
PUP Zakopane	8	8	5	5	3	3	3	4
SUMA PUP	163	191	239	241	238	256	259	308

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

2.2 Usługi EURES

Wojewódzki Urząd Pracy i powiatowe urzędy pracy realizują również usługi z zakresu pośrednictwa międzynarodowego i transgranicznego w ramach EURES tj. sieci współpracy publicznych służb zatrudnienia państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego (państwa Unii Europejskiej oraz Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria).

W 2013 r. w ramach usług EURES przeprowadzono następujące działania:

doradztwo i informacja (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz)

- **12 561 osób** bezrobotnych i poszukujących pracy, powracających z emigracji
- w tym **33 cudzoziemców** poszukujących zatrudnienia w Małopolsce

upowszechnianie ofert pracy (w PSZ oraz ABK)

- 309 ofert pracy na **4 112 wolnych miejsc pracy**

spotkania informacyjno-warsztatowe (we współpracy z PUP)

- 20 spotkań --> **345 uczestników** zainteresowanych pracą w krajach UE i EOG

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W ciągu roku odbyły się wydarzenia m. in. takie jak:

- *Europejskie Dni Pracy* (7-10 maja), w ramach których zorganizowano:
 - *Targi pracy – informacja, doradztwo, oferty pracy, pośrednictwo* → 1 600 uczestników i uczestniczek,
 - *Międzynarodowe Transgraniczne Targi pracy*,
 - konferencję polskich i słowackich Partnerów Transgranicznego Rynku Pracy,
 - spotkanie informacyjne pn. *Praca w Europie - o czym warto wiedzieć przed wyjazdem do pracy w UE/EOG oraz po powrocie do kraju*,
 - seminarium *Moja firma w Europie* → 32 uczestników i uczestniczek,
 - seminarium *Praca w Europie - o czym warto wiedzieć?*
 - 4 tematyczne spotkania informacyjno-warsztatowe pn. *Mobilność na europejskim rynku pracy - przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej* → 92 uczestników i uczestniczek,
- giełda pracy dla Tatravagonka w Popradzie na Słowacji dla 100 spawaczy i 70 pracowników do obróbki metalu.

Wśród zainteresowanych wydarzeniami zorganizowanymi w ramach sieci EURES były/byli:

- osoby bezrobotne i poszukujące pracy,
- uczniowie, studenci i absolwenci poszukujący zatrudnienia, staży zawodowych, praktyk,
- osoby zainteresowane zdobyciem informacji o sytuacji na rynku pracy, usługach wspierających planowanie kariery zawodowej w kraju i pozostałych państwach członkowskich UE,
- osoby zainteresowane migracją w celu podjęcia zatrudnienia bądź powracające z krajów EOG po zakończeniu pracy,
- cudzoziemcy.

W punkcie informacji o przygranicznym rynku pracy Słowacji liczba kontaktów zainicjowanych przez bezrobotnych i poszukujących pracy, zamieszkałych w powiatach przygranicznych i zainteresowanych pracą za granicą w regionie przygranicznym wyniosła 375.

2.3 Działalność agencji zatrudnienia

Agencje zatrudnienia są niepublicznymi podmiotami świadczącymi usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej. Aby agencja zatrudnienia działała legalnie, musi posiadać certyfikat o dokonaniu wpisu do rejestru agencji zatrudnienia prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy.

W roku 2013 na terenie województwa małopolskiego było zarejestrowanych 366 agencji zatrudnienia (wzrost o 66 w stosunku do 2012 r.), w tym:

- 174 podmiotów pośrednictwa pracy na terenie RP;
- 152 podmiotów pośredniczących w kierowaniu do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 102 podmiotów działających w ramach pracy tymczasowej;
- 92 podmiotów działających w zakresie doradztwa personalnego;
- 104 podmiotów działających w zakresie poradnictwa zawodowego¹.

Klienci agencji zatrudnienia w województwie małopolskim w latach 2011-2013

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	liczba osób, która podjęła pracę za pośrednictwem agencji w tym:	88 931	104 995	84 498
1a	pośrednictwo pracy w Polsce	35 724	33 961	28 330
1b	pośrednictwo pracy za granicą	3 777	2 954	2 427
1c	w ramach pracy tymczasowej (Polska i zagranica)	49 430	68 080	53 741

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Większość z klientów agencji zatrudnienia była kierowana do pracy tymczasowej w Polsce (51,5 tys. osób) a następnie do pracy stałej w Polsce (9,7 tys. osób). Natomiast do pracy za granicą, zarówno do tymczasowej jak i stałej, skierowano podobną ilość osób odpowiednio: 2,3 tys. i 2,4 tys. osób. W większości klienci agencji zatrudnienia decydowali się na wyjazd do pracy za granicę do krajów europejskich (Francja – 1,8 tys. Niemcy – 1,2 tys.), natomiast znikoma ilość osób decydowała się na pracę w krajach pozaeuropejskich.

Państwa, w których osoby kierowane przez agencje podejmowały zatrudnienie w 2013 r.

państwo	liczba podejmujących zatrudnienie
Francja	1 835
Niemcy	1 229
Włochy	261
Afganistan	212
Szwecja	159
Zjednoczone Emiraty Arabskie	150
Wielka Brytania	141
Grecja	119
Austria	102
Finlandia	79
Niderlandy	74
Belgia	41
Norwegia	38
Hiszpania	29
Rumunia	29

¹ Liczba agencja nie sumuje się gdyż jeden podmiot może świadczyć różne usługi.

Maroko	26
Republika czeska	23
Chorwacja	15
Irlandia	10
Estonia	3
Cypr	3
Litwa	3
Dania	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2013 r. Okręgowy Inspektorat Pracy (OIP) w Krakowie skontrolował 28 agencji zatrudnienia z terenu województwa małopolskiego.

Liczba kontroli agencji zatrudnienia przez OIP w latach 2009-2013

	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
plan kontroli	30	30	30	20	20
wykonanie	41	32	36	27	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Zdaniem kontrolujących inspektorów OIP najwięcej nieprawidłowości w zakresie prowadzenia agencji zatrudnienia wynikało z:

- nieznamomości lub lekceważenia przepisów w zakresie funkcjonowania agencji zatrudnienia przez osoby odpowiedzialne za prowadzenie tego typu działalności gospodarczej,
- chęci ukrycia przed osobami poszukującymi pracy, iż podmiot rekrutujący osoby do pracy nie jest pracodawcą tylko agencją zatrudnienia (było to związane ze złymi skojarzeniami związanymi z działalnością agencji zatrudnienia).

W efekcie przeprowadzenia działań kontrolnych stwierdzono m.in.:

- trzy przypadki prowadzenia agencji zatrudnienia bez wymaganego certyfikatu,
- jeden przypadek zatrudnienia w zakresie pracy tymczasowej osób w ramach umów cywilnoprawnych, podczas gdy praca wykonywana była w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy,
- trzy przypadki nieprzestrzegania przez agencje zatrudnienia zakazu dyskryminacji osób dla których poszukiwano zatrudnienia.

W dalszym ciągu pomimo systematycznie przeprowadzanych kontroli w podmiotach prowadzących agencje zatrudnienia zdarzają się przypadki nieprzestrzegania przez nie prawa. Z jednej strony wynika to z braku znajomości zasad prowadzenia agencji zatrudnienia lub ignorowania tych zasad, z drugiej natomiast, z braku wiedzy osób poszukujących pracy i korzystających z usług agencji o możliwościach złożenia skargi do instytucji takich jak WUP czy PIP o spotykanych nieprawidłowościach (np. w przypadku wymagania przez agencje opłat za pośrednictwo pracy).

3. Poradnictwo zawodowe, informacja zawodowa oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy

Od kilku lat przed informacją i poradnictwem zawodowym stoją nowe jakościowo cele i zadania. Powodem są przemiany społeczno-gospodarcze w Europie, przekształcanie się w społeczeństwo informacyjne, globalizacja gospodarki, cywilizacja naukowo-techniczna. Poradnictwo zawodowe rozumiane jest jako proces udzielania pomocy mającej na celu wykorzystanie zasobów i możliwości jednostki zmierzającej do optymalnego jej funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy. Szybki rozwój technologiczny powodujący komplikowanie się procesów pracy ludzkiej, a także niestabilna sytuacja na rynku pracy powodują, że osoby mające dokonać wyboru zawodu lub osoby stojące wobec konieczności zmiany zawodu wymagają profesjonalnej pomocy, a taką mogą uzyskać od doradców publicznych służb zatrudnienia. Doradztwo zawodowe nie ogranicza się do określonej grupy wiekowej lub zawodowej, może dotyczyć każdej grupy pracowników w dowolnym czasie. Poradnictwo zawodowe wyrosło z zamysłu wspomaganie osób młodych w ich pierwszych wyborach zawodowych, ale realizowane jest dla wielu grup zawodowych. Jednak przeważającą grupę klientów publicznych służb zatrudnienia stanowią osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Duże znaczenie ma tu fakt, że osoba bezrobotna na ogół jest już zarejestrowana w urzędzie pracy, co może oznaczać, że zaakceptowała swój status, a w przypadku osób długotrwale bezrobotnych może to nawet znaczyć, że pogodziła się z nim i przyjęła jako niemożliwy do zmiany. W zależności od czasu trwania bezrobocia osoba bezrobotna doświadcza różnych problemów, co oznacza nie tylko ich pogłębianie się, ale również ich ewolucję. Wynikać to może przede wszystkim z przechodzenia przez osobę bezrobotną, różnych faz kryzysu pojawiającego się jako reakcja na traumę zwolnienia. Przyczyny zmienności problemów osoby bezrobotnej leżą też w jej zmieniającej się sytuacji życiowej (zwykle na gorsze) oraz wyczerpywaniu się zasobów w radzeniu sobie ze swoją sytuacją, począwszy od zasobów materialnych (zasilek, oszczędności), poprzez społeczne (słabnące i coraz mniej liczne kontakty), a na zdrowotnych i psychicznych kończąc. Ogólnie rzecz biorąc zróżnicowanie czasu trwania bezrobocia osób, będących klientami publicznych służb zatrudnienia jest powodem, dla którego są to osoby reprezentujące znacznie większe spectrum postaw i problemów tak psychologicznych, jak wszelkich innych, w porównaniu z klientami np. agencji zatrudnienia. Ponadto ze względu na publiczny charakter urzędu pracy pomoc świadczona w nim traktowana jest jako należąca, a w związku z tym występują wśród dużej grupy klientów postawy roszczeniowe, co utrudnia proces doradczy.

Usługi publicznych służb zatrudnienia w Małopolsce

Zestawienia w raporcie dotyczące kategorii zajęć, czy osiągniętych efektów prezentowane są w wartościach bezwzględnych (nie procentowych) ze względu na małą liczbę podmiotów biorących udział w badaniu: łącznie 24 podmioty: 21 PUP oraz 3 CiiPKZ.

W 2013 r. z poradnictwa indywidualnego skorzystało łącznie 44 200 osób, z poradnictwa grupowego 6 361 osób. Z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 43 321 osób, w grupowych spotkaniach informacyjnych udział wzięło 20 537 osób. Liczba klientów zajęć aktywizacyjnych to 12 356 osób.

Usługi indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego, indywidualnej i grupowej informacji zawodowej oraz zajęć aktywizacyjnych w całym województwie w 2014 r.

Wyszczególnienie	Poradnictwo zawodowe		Informacja zawodowa		Zajęcia aktywizacyjne
	liczba klientów indywidualnego poradnictwa	liczba klientów grupowego poradnictwa	liczba wizyt indywidualnych klientów	liczba klientów grupowych spotkań	liczba klientów zajęć aktywizacyjnych
Ogółem	44 200	6 361	43 321	20 537	12 356
w tym:					
CIZ	2 180	618	21 116	2 696	1 076
PUP	42 020	5 743	22 205	17 841	11 280
kobiety	23 057	3 506	22 946	10 767	X
bezrobotni	41 910	5 882	X	17 946	11 276
w tym kobiety	21 607	3 189	X	9 356	6 480

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.1 Charakterystyka usług indywidualnej informacji zawodowej

Indywidualna informacja zawodowa stanowi najpowszechniejszą formę usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia. Polega na przekazaniu wiedzy klientowi na konkretny temat związany z rynkiem pracy, edukacji i zawodów.

Zgodnie z obowiązującymi standardami usług rynku pracy upowszechniane informacje zawodowe dotyczyły m.in.: sytuacji na rynku pracy, informacji o zawodach i kształceniu, poszukiwania zatrudnienia oraz planowania rozwoju edukacyjno-zawodowego. Osoby poszukujące informacji miały możliwość samodzielnego korzystania z dostępnych zasobów informacyjnych. Mogły również korzystać z usługi indywidualnej informacji zawodowej doradcy zawodowego. Informacje udostępniane były zarówno w formie drukowanej (np. ulotki, broszury, wykazy, poradniki), elektronicznej (programy komputerowe, prezentacje multimedialne, strony internetowe przydatne w aktywnym planowaniu rozwoju zawodowego i poszukiwaniu pracy), jak i audiowizualnej (np. filmy zawodoznawcze). Klienci korzystali z informacji zawodowych przesyłanych pocztą elektroniczną i udzielanych na odległość (skype i telefon).

Porównanie usługi indywidualnej informacji zawodowej na przestrzeni lat 2010-2013

Wyszczególnienie	Informacja zawodowa – liczba wizyt osób indywidualnych			
	2010	2011	2012	2013
razem	44 848	40 739	38 084	43 321
kobiety	22 890	20 871	20 139	22 943

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

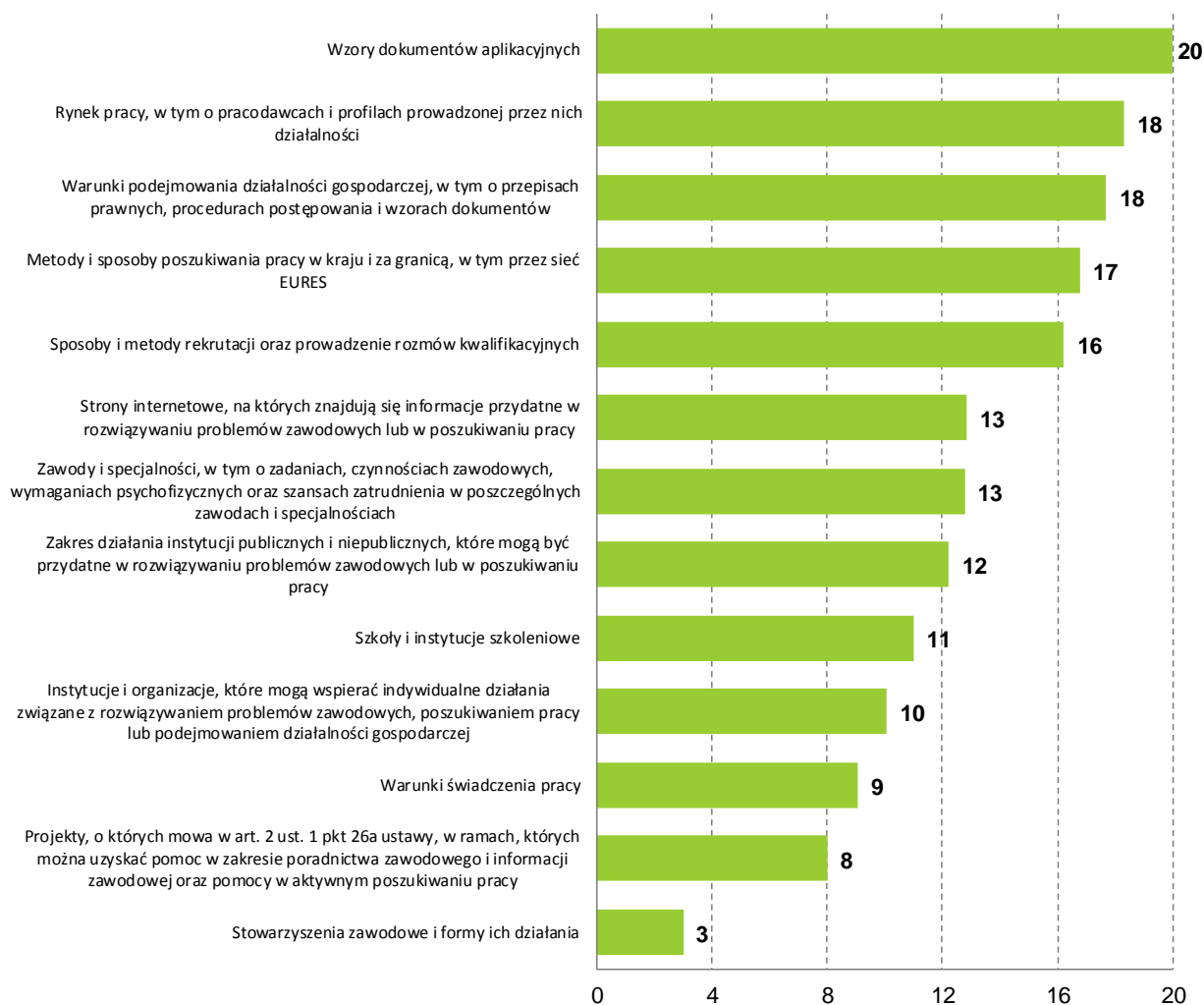
W 2013 roku z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało ponad 43 tys. osób. Podobnie jak w latach poprzednich ponad połowę adresatów stanowiły kobiety – prawie 23 tys. W ostatnich latach coraz więcej osób korzysta z indywidualnej informacji zawodowej. Wiąże się to m.in. z szeroko upowszechnianą informacją zawodową podczas warsztatów z poradnictwa zawodowego, targów pracy, przedsięwzięć partnerskich o charakterze lokalnym i regionalnym oraz ze wzrostem potrzeb informacyjnych klientów (większa świadomość takiej potrzeby wśród klientów). Osoby chcące dobrze przygotować się do efektywnego poszukiwania pracy, częściej zgłaszają zapotrzebowanie na informacje z zakresu metod poszukiwania pracy, opisów zawodów, edukacji językowej itp. Indywidualna informacja zawodowa coraz częściej wymaga bardzo szczegółowego przeanalizowania różnych źródeł informacji. Wynika to z różnorodności źródeł informacji i konieczności ich aktualizacji.

W większym stopniu usługa ta stała się jeszcze bardziej dostępna dla klientów poprzez wykorzystanie technologii komunikacyjnych (telefon, e-mail, skype) – jako informacja na odległość.

W 2013 r. najczęściej udzielanymi indywidualnymi informacjami zawodowymi były informacje dotyczące: wzorów dokumentów aplikacyjnych, rynku pracy, pracodawców i prowadzonej przez nich działalności oraz warunków podejmowania działalności gospodarczej.

Różnorodność źródeł informacji (nie zawsze wiarygodnych) oraz dynamicznie zmieniająca się sytuacja na rynku pracy generują potrzebę tworzenia aktualnej i kompleksowej informacji zawodowej. Odpowiedzią na tę potrzebę jest aktualizowanie i udostępnianie zbiorów informacji zawodowych na stronach internetowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie pod adresem <http://wup-krakow.pl/uslugi-ryнку-pracy/poradnictwo-zawodowe/informacje-zawodowe-1>

Typ informacji najczęściej poszukiwany u doradcy zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.2 Charakterystyka usług grupowej informacji zawodowej

Usługa ta adresowana jest do osób, które potrafią samodzielnie radzić sobie na rynku pracy, ale potrzebują ukierunkowujących informacji niezbędnych do realizacji planów zawodowych. Polega na przekazaniu klientom informacji podczas spotkań grupowych organizowanych w siedzibie urzędu pracy lub podczas różnego rodzaju wydarzeń np. seminariów, Targów Pracy, Dni Otwartych itp. Podobnie jak w wypadku indywidualnej informacji zawodowej, zakres tematyczny tej usługi jest bardzo szeroki i może dotyczyć np. podstawowych usług rynku pracy, sytuacji na lokalnym rynku pracy, zawodów, możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych, jak i warunków pracy za granicą oraz możliwości podejmowania własnej działalności gospodarczej.

W 2013 roku zorganizowano ponad 1,5 tys. grupowych spotkań informacyjnych. W stosunku do roku 2012 liczba spotkań spadła o 129. W sumie wzięło w nich udział ponad 20 tysięcy osób (nieznacznie więcej niż w roku poprzednim).

Podobnie jak w latach ubiegłych, również i w 2013 roku, wśród uczestników dominowały osoby bezrobotne – 18 tys. oraz kobiety – prawie 11 tys., (choć ich udział na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie spada).

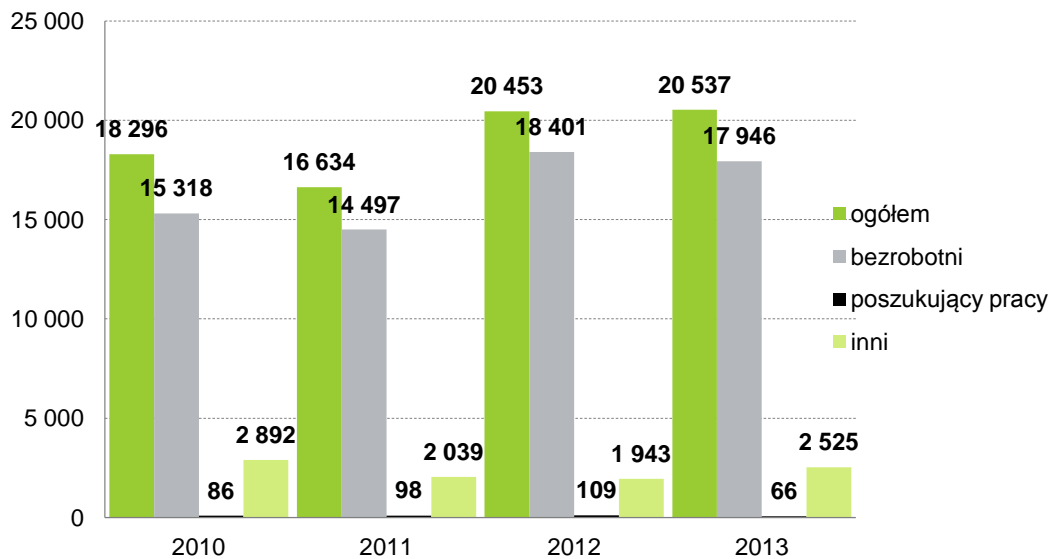
Porównanie usługi grupowej informacji zawodowej w latach 2010-2013

Wyszczególnienie		Liczba grup							
		2010	2011	2012	2013				
		1 498	1 267	1 722	1 593	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupowej informacji			
		razem				kobiety			
		2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
		18 296	16 634	20 453	20 537	9 606	9 396	11 318	10 767
z tego	bezrobotni	15 318	14 497	18 401	17 946	7 916	8 076	10 073	9 356
	poszukujący pracy	86	98	109	66	25	52	61	37
	inni	2 892	2 039	1 943	2 525	1 665	1 268	1 184	1 374
bezrobotni do 25 r.ż.		5 847	6 220	8 488	8 114	2 894	3 387	4 487	4 135
bezrobotni powyżej 50 r.ż.		2 239	1 832	2 465	2 585	957	871	1 142	1 059
bezrobotni do 6 m-cy		10 515	9 913	13 281	12 221	5 293	5 337	7 004	6 222
bezrobotni od 6 do 12 m-cy		2 001	1 718	2 014	2 192	1 015	973	1 153	1 140
bezrobotni powyżej 12 m-cy		2 802	2 866	3 106	3 533	1 608	1 766	1 916	1 994
zamieszkali na wsi		9 679	9 375	11 836	11 540	4 918	5 166	6 444	5 964
niepełnosprawni		695	782	1 150	817	362	402	630	406
cudzoziemcy		10	13	14	9	10	6	9	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Ponad 2,5 tys. uczestników spotkań informacyjnych to osoby mieszczące się w grupie klasyfikowanej jako „inni” (osoby pracujące, uczące się, niepracujący niezarejestrowani w powiatowych urzędach pracy). Osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, jako poszukujących pracy było jedynie 66 i jest to najmniejsza ich liczba na przestrzeni ostatnich lat. Osoby bezrobotne, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, to od lat najliczniejsza reprezentacja wśród uczestników spotkań informacyjnych. Wśród nich największą grupę stanowią osoby pozostające w rejestrach do 6 miesięcy – 12,2 tys., kolejna grupa to długotrwale bezrobotni (ponad 12 miesięcy) – 3,5 tys., natomiast pozostałe osoby (zarejestrowani jako bezrobotni od 6 do 12 miesięcy) to 2,2 tys. osób. Prawie 2/3 bezrobotnych (11,5 tys.) zamieszkiwało na wsi, a 817 osób bezrobotnych (4,5%) posiadało orzeczoną stopień niepełnosprawności. Wśród bezrobotnych uczestników grupowych spotkań informacyjnych pojawiło się również 9 bezrobotnych cudzoziemców. Duża liczba uczestników stosunkowo krótko posiadających status osoby bezrobotnej może wynikać z praktyki kierowania osób noworejestrowanych na spotkania dotyczące usług oferowanych przez urzędy – informacja o usługach PUP i WUP. To najczęstszy temat zrealizowanych w 2013 roku spotkań informacyjnych, obok zagadnień dotyczących zakładania działalności gospodarczej oraz sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Liczne grono osób zainteresowane było również tematyką szkoleń i kursów oraz uzyskaniem informacji o projektach realizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Zainteresowanie tymi tematami wśród klientów urzędów pracy może sugerować, że wśród osób tuż po rejestracji w urzędzie pracy obserwuje się największą aktywność w zakresie podejmowania działań zmierzających do zmiany swojej sytuacji zawodowej m. in. do poszukiwania i uzyskania zatrudnienia lub założenia działalności gospodarczej.

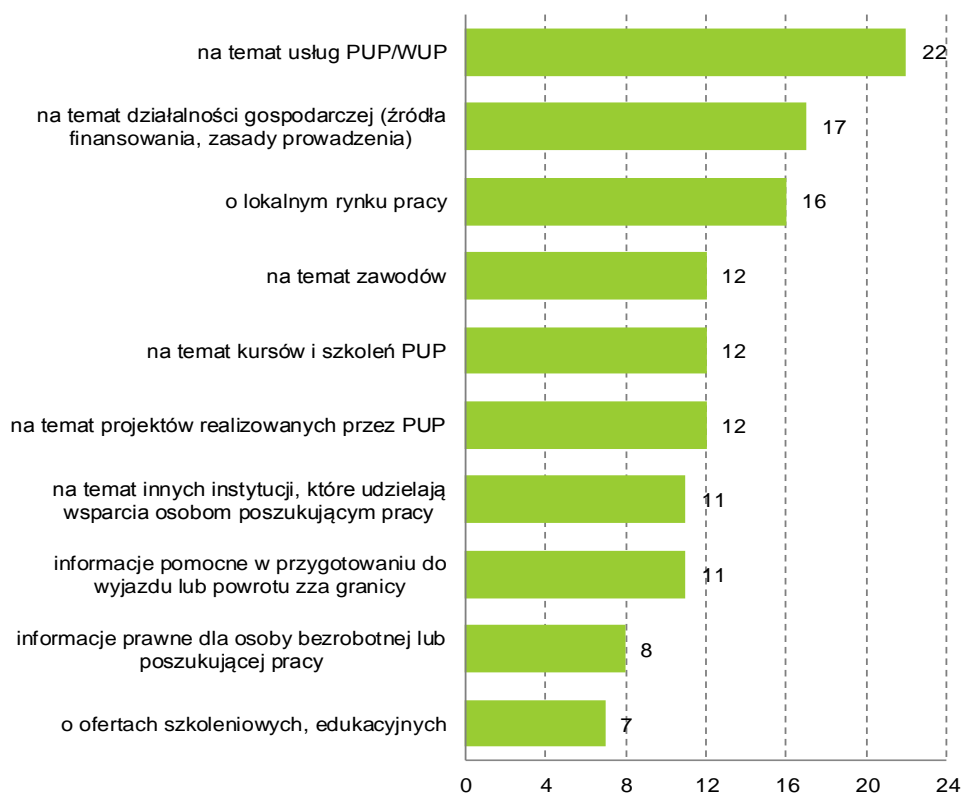
Klienci grupowej informacji zawodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Tematyka grupowych spotkań informacyjnych najczęściej dotyczyła usług świadczonych przez PUP oraz WUP w Krakowie, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz źródeł jej finansowania.

Kategorie zajęć informacyjnej grupowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.3 Charakterystyka usług indywidualnego poradnictwa zawodowego

Indywidualne poradnictwo zawodowe jest kluczową usługą wspierającą klientów w poszukiwaniu rozwiązań różnorodnych problemów zawodowych. Indywidualne spotkania z doradcą mają ułatwić klientowi określenie jego własnego potencjału zawodowego, określenie celów i planów na przyszłość oraz ukierunkować często długotrwały proces dokonania pozytywnej zmiany w życiu zawodowym. Ta forma wsparcia jest elementem złożonego procesu przygotowywania klientów do aktywnego poszukiwania swojej drogi zawodowej. Porady indywidualne, jako istotny element procesu doradczego są często uzupełnieniem do proponowanych klientom grupowych spotkań warsztatowych jak zajęcia aktywizacyjne bądź usługa grupowego poradnictwa zawodowego.

W porównaniu do roku ubiegłego struktura klientów poradnictwa indywidualnego nie uległa zasadniczym zmianom. Zdecydowana większość klientów to osoby zarejestrowane jako bezrobotne (95%). Pozostałe 5% stanowili „poszukujący pracy” oraz „inni”, (np. osoby pracujące, studenci, czy też niezarejestrowani niepracujący w tym renciści i emeryci). Ta różnica w ilości pomiędzy kategoriami klientów wynika z faktu ukierunkowania usługi na osoby bezrobotne i prawdopodobnie przekonania, że oferta Powiatowych Urzędów Pracy i Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej skierowana jest głównie do bezrobotnych.

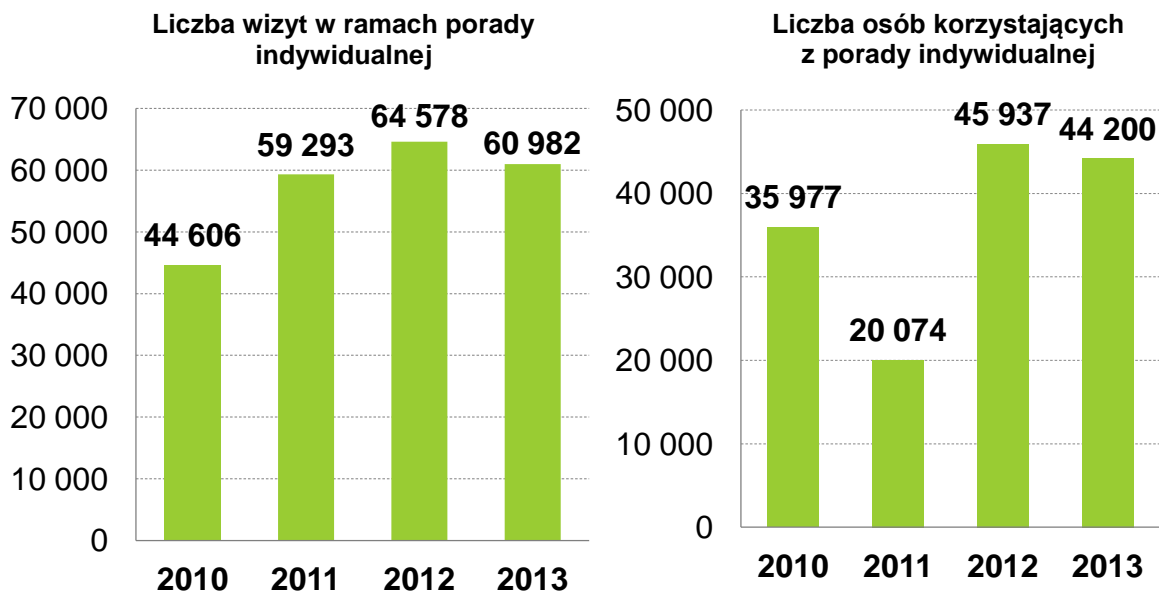
W 2013 r. z tej formy wsparcia skorzystało 44 200 osób, z czego ponad połowę stanowiły kobiety. W stosunku do 2012 r. liczba ta zmniejszyła się o 1 737 osób.

Specyfiką indywidualnego poradnictwa zawodowego jest to, że nie ogranicza się ono do jednego spotkania z doradcą. Toteż oprócz liczby osób korzystających z indywidualnej porady, ważnym wskaźnikiem świadczenia tej usługi jest ilość wizyt, która w 2013 roku wyniosła 60 982. Pomiedzy indywidualnymi spotkaniami z doradcą oraz pomiędzy spotkaniami indywidualnymi i zajęciami grupowymi, klienci mają czas na analizę sytuacji i podjęcie konkretnych działań, przy wsparciu doradcy zawodowego.

Usługa indywidualnego poradnictwa zawodowego na przestrzeni lat 2010-2013

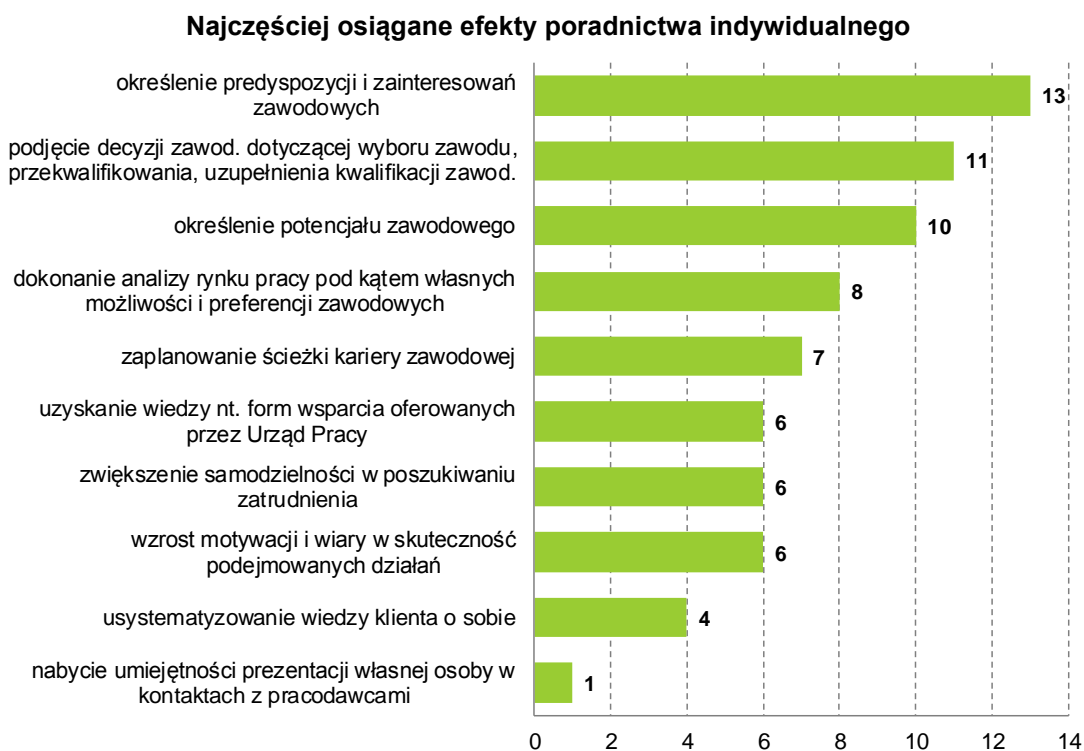
Wyszczególnienie		Liczba wizyt				Liczba osób, które skorzystały z indywidualnej porady							
						razem				kobiety			
		2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Ogółem		44 606	59 293	64 578	60 982	35 977	20 074	45 937	44 200	19 967	11 625	24 796	23 057
z tego	bezrobotni	41 897	56 039	61 285	57 964	33 987	18 192	43 474	41 910	18 740	10 538	23 299	21 607
	poszukujący pracy	496	836	664	567	371	376	438	340	154	120	209	152
	inni	2 213	2 418	2 629	2 451	1 619	1 506	2 025	1 950	1 073	967	1 288	1 298
Wybrane kategorie bezrobotnych													
bezrobotni do 25 r. ż.		10 993	14 177	18 508	18 250	8 957	4 407	13 379	13 491	4 631	2 444	7 117	6 893
bezrobotni pow. 50 r. ż.		7 974	8 903	13 186	11 978	6 525	3 662	8 858	8 391	3 005	1 740	3 765	3 496
bezrobotni do 6 m-cy		15 085	22 077	24 496	24 131	12 019	5 541	17 079	17 676	6 198	2 949	8 484	8 543
bezrobotni pow. 12 m-cy.		14 400	14 949	16 032	19 263	11 511	4 445	11 759	10 522	7 208	2 428	6 239	5 107
zamieszkali na wsi		20 819	19 013	31 806	30 825	16 894	8 206	22 105	22 571	9 423	5 161	11 970	11 831
niepełnosprawni		3 139	3 252	4 515	4 990	2 605	1 422	2 931	3 088	1 386	763	1 461	1 507
cudzoziemcy		54	57	72	76	43	19	47	54	28	15	29	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wśród efektów poradnictwa indywidualnego klienci najczęściej wskazują określenie predyspozycji i zainteresowań zawodowych, podjęcie decyzji zawodowej związanej z zatrudnieniem i edukacją oraz określenie potencjału zawodowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.4 Charakterystyka usług grupowego poradnictwa zawodowego

Grupowe poradnictwo zawodowe to forma pracy doradczej, w ramach której uczestnicy razem pracują nad rozwiązaniem swojego problemu zawodowego bądź rozwojem swoich zasobów. Doradca zawodowy pełni rolę „przewodnika” inspirującego i stymulującego grupę do wypracowania rozwiązań. Proces doradczy przebiega poprzez rozwiązywanie zadań i wykonywanie ćwiczeń indywidualnych

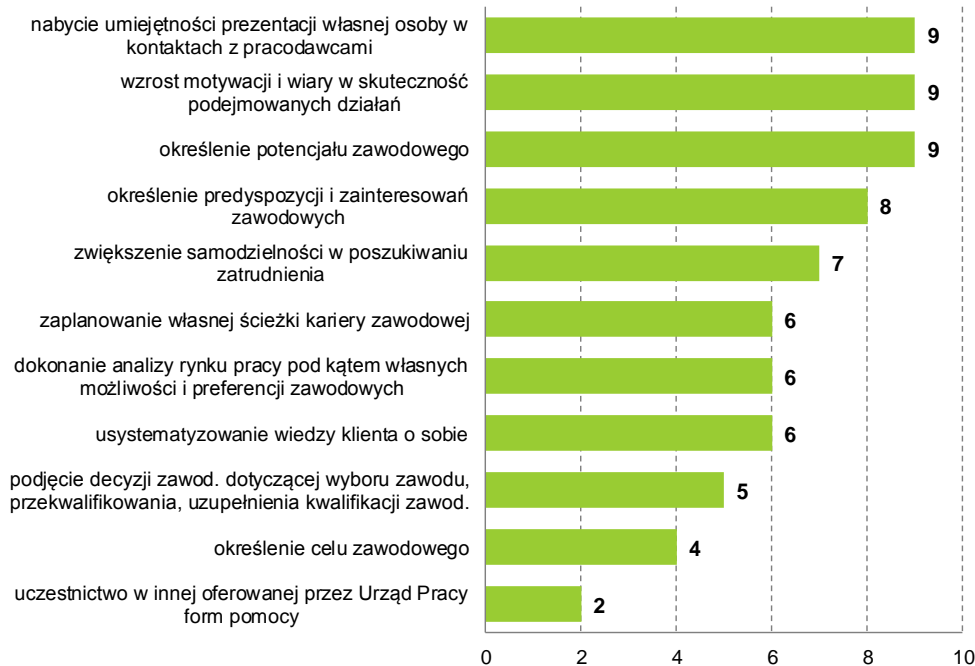
i grupowych. Przebieg ćwiczeń oraz ich efekty omawiane są na forum grupy. Uczestnicy dzielą się swoimi przemyśleniami wskazując sobie wzajemnie drogi do rozwiązania swoich problemów. W 2013 r. przeprowadzono 703 spotkania grupowego poradnictwa zawodowego. Wzięło w nich udział 6 361 osób w tym 3 506 kobiet. Zdecydowana większość uczestników, tj. 5 882 to osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP. Pracujący, studenci oraz niepracujący niezarejestrowani stanowili 458 osób.

Grupowe poradnictwo zawodowe na przestrzeni lat 2010 - 2013

Wyszczególnienie	Liczba grup				Liczba osób, które skorzystały z grupowego poradnictwa							
					razem				kobiety			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
ogółem	853	705	870	703	7 540	5 968	7 443	6 361	4 530	3 607	4 171	3 506
z tego	bezrobotni				6 936	5 429	6 824	5 882	4 132	3 258	3 759	3 189
	poszukujący pracy				49	30	35	21	26	19	20	12
	inni				555	509	584	458	372	330	392	305
bezrobotni do 25 roku życia					2 790	2 055	2 299	2 304	1 665	1 264	1 256	1 208
bezrobotni pow. 50 roku życia					833	675	1 340	927	444	378	574	443
bezrobotni do 6 miesięcy					3 381	2 635	2 873	2 772	1 816	1 450	1 462	1 421
bezrobotni od 6 do 12 miesięcy					1 675	1 213	1 524	1 246	1 000	743	842	623
bezrobotni pow. 12 miesięcy					1 880	1 581	2 427	1 864	1 316	1 065	1 455	1 145
zamieszkali na wsi					4 009	3 079	4 200	3 507	2 367	1 894	2 247	1 873
niepełnosprawni					458	292	449	384	306	161	205	210
cudzoziemcy					8	1	9	7	7	1	6	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Najczęściej osiągnięte efekty poradnictwa grupowego

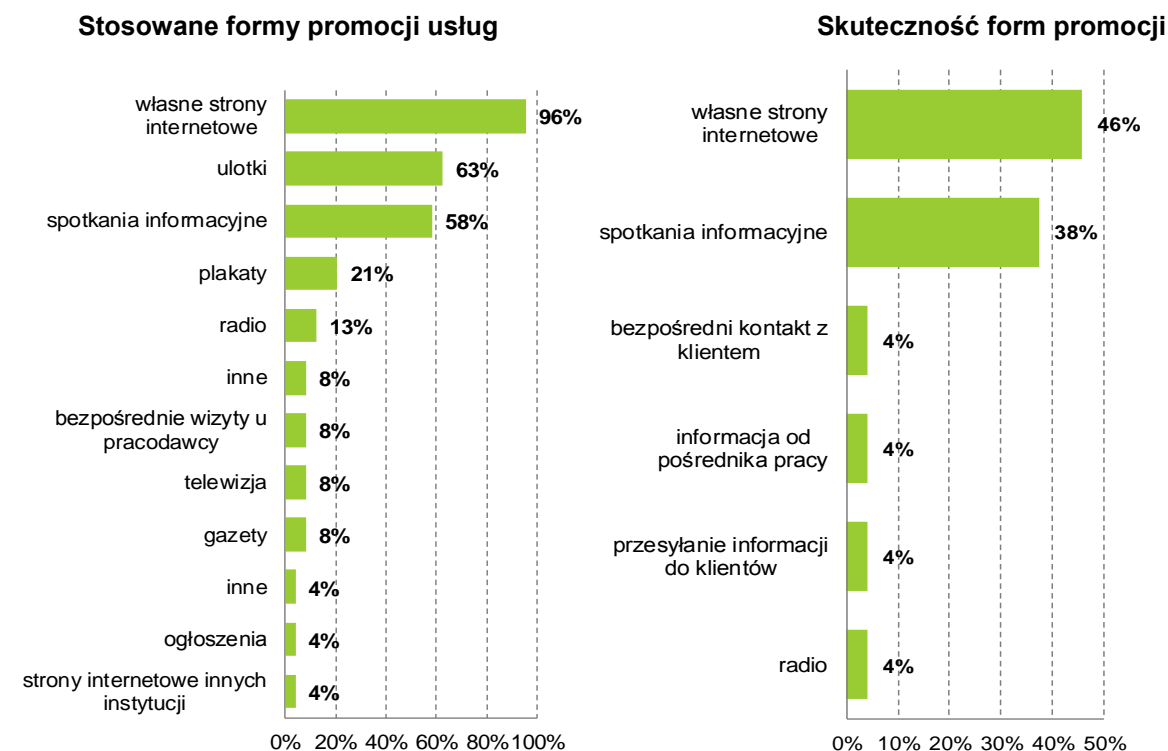
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Najważniejsze efekty udziału w grupowym poradnictwie zawodowym to: umiejętność autoprezentacji, podniesienie motywacji oraz określenie potencjału zawodowego. Udział w grupowym poradnictwie zawodowym to również możliwość nawiązania nowych kontaktów, wymiany wiedzy i doświadczeń, uzyskanie wsparcia i motywacji ze strony grupy.

3.5 Promocja poradnictwa zawodowego

Najczęściej stosowaną formą promocji usług poradnictwa zawodowego jest zamieszczenie informacji na ten temat na własnych stronach internetowych PUP oraz WUP w Krakowie. W drugiej kolejności jest tworzenie i publikacja ulotek informacyjnych, które dostępne są w siedzibach urzędów pracy lub też dystrybuowane podczas różnych wydarzeń. Doradcy zawodowi promują również usługi poradnictwa zawodowego w trakcie spotkań informacyjnych w szkołach, uczelniach, Ośrodkach Pomocy Społecznej, bibliotekach, Ochotniczych Hufcach Pracy, Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych, zakładach karnych, wśród pracodawców, organizacji pozarządowych oraz w innych urzędach pracy.

Bardzo ważnym środkiem wykorzystywanym w promocji usług urzędów pracy są media takie jak telewizja i radio. Choć są one wykorzystywane stosunkowo rzadko, dają możliwość dotarcia do bardzo szerokiego grona potencjalnych odbiorców. I tak np. doradcy z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Krakowie udzielali wywiadów m.in. dla Radia Kraków oraz Telewizji Kraków.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.6 Zajęcia aktywizacyjne

Zajęcia aktywizacyjne to forma wsparcia, umożliwiająca nabycie wielu kluczowych umiejętności w celu zdobycia zatrudnienia. W roku ubiegłym w zajęciach aktywizacyjnych wzięło udział łącznie: 12 356 osób. Stanowi to nieznaczny wzrost w stosunku do roku 2012 (o 62 osoby). Uczestnikami tych zajęć były głównie osoby bezrobotne (11 276) oraz osoby poszukujące pracy (154).

W kategorii osób bezrobotnych przeważały osoby zamieszkałe na wsi, kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. Wciąż dużą grupę stanowią w tej kategorii osoby młode, do 25 r.ż. (blisko 1/3 ogółu osób bezrobotnych). W porównaniu do 2012 roku największy wzrost odnotowano w grupie osób bezrobotnych do 25 r.ż. (o 400 os.). W przypadku bezrobotnych kobiet odnotowano spadek (o 360 os.), podobnie w grupie osób powyżej 50 r.ż. (o 80 os.).

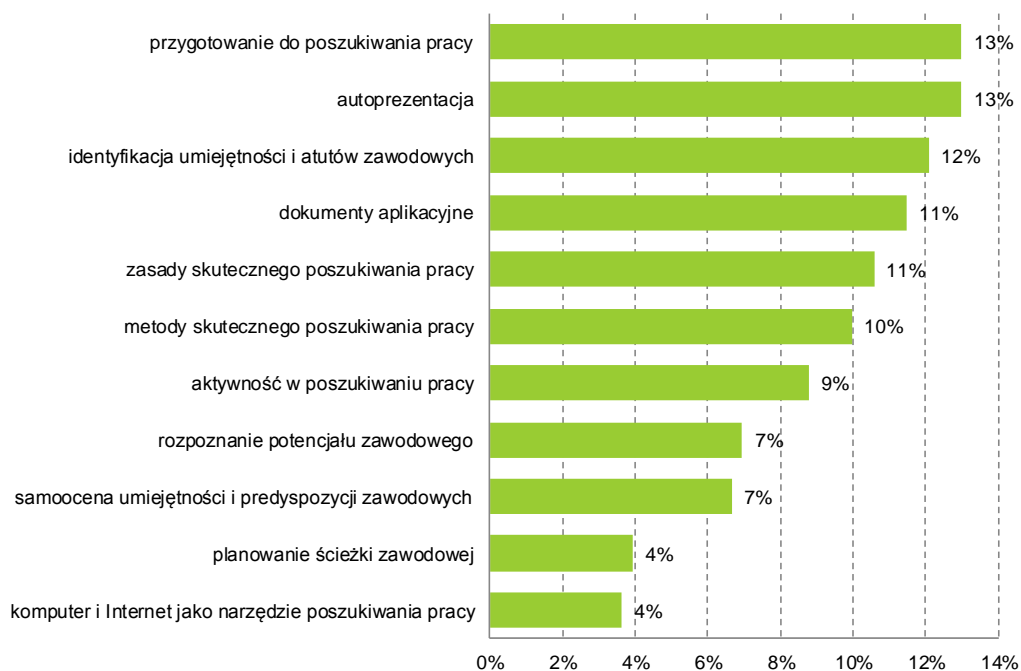
**Liczba uczestników zajęć aktywizacyjnych na przestrzeni lat 2010-2013
(bez danych z klubów pracy)**

Wyszczególnienie		Zajęcia aktywizacyjne			
		2010	2011	2012	2013
Ogółem		8 569	10 095	12 294	12 356
z tego	bezrobotni	7 320	9 277	11 175	11 276
	poszukujący pracy	100	818	144	154
Wybrane kategorie bezrobotnych					
kobiety		4 629	5 903	6 840	6 480
zamieszkali na wsi		4 289	6 168	7 279	7 432
długotrwale bezrobotni		3 854	9 277	6 275	6 074
niepełnosprawni		388	458	464	409
cudzoziemcy		2	3	5	9
do 25 roku życia		1 898	2 769	3 267	3 669
powyżej 50 roku życia		1 176	1 431	1 809	1 729

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W kategorii zajęć aktywizacyjnych największym powodzeniem cieszyły się zajęcia dot. przygotowania do poszukiwania pracy, autoprezentacji oraz identyfikacji umiejętności i atutów zawodowych. W następnej kolejności były zajęcia dot. sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz metod szukania pracy.

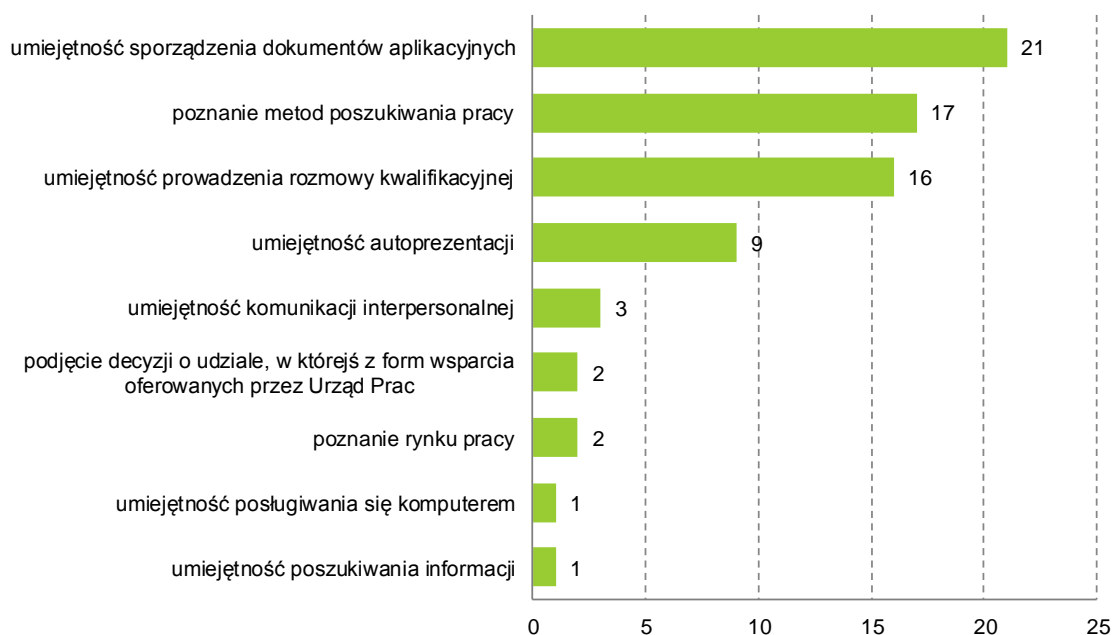
Kategorie zajęć aktywizacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Udział w zajęciach aktywizacyjnych daje możliwość nabycia konkretnych umiejętności potrzebnych w procesie poszukiwania pracy. Uzupełnienie deficytów w tym zakresie przyczynia się do skrócenia czasu poszukiwania pracy oraz przekłada się na szybsze zdobycie zatrudnienia. Te umiejętności to przede wszystkim: umiejętność przygotowania dokumentów aplikacyjnych, umiejętność stosowania odpowiednich metod poszukiwania pracy oraz umiejętność prowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej.

Najczęściej osiągnięte efekty uczestnictwa w zajęciach aktywizacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.7 Kluby pracy

Kluby Pracy to forma wsparcia polegająca na kompleksowym wyposażeniu klientów w wiedzę i umiejętności niezbędne do samodzielnego poruszania się po rynku pracy. Można powiedzieć, że Klub Pracy to rozbudowana forma zajęć aktywizacyjnych, ponieważ program Klubu Pracy obejmuje aż 40 godzin zajęć warsztatowych z zakresu aktywnego poszukiwania pracy.

W 2013 r. przeprowadzono 125 edycji Klubów Pracy. Łącznie w Klubach Pracy udział wzięły 1403 osoby, w tym 1395 osób to zarejestrowani bezrobotni. 124 edycje Klubu Pracy zostały przeprowadzone przez PUP, 1 edycja została zlecona instytucji zewnętrznej.

Liczba szkoleń w klubie pracy oraz liczba uczestników szkoleń

Wyszczególnienie	Liczba klubów pracy	Liczba uczestników szkoleń w klubie pracy	Z tego			
			bezrobotni	poszukujący pracy	objęci programem zwolnień monitorowanych	
Kluby Pracy ogółem	125	1 403	1 395	8	0	
z tego zorganizowane przez:	PUP samodzielnie	124	1 355	1 347	8	0
	instytucje i organizacje, którym PUP zlecił realizację usługi	1	48	48	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.8 Koordynacja poradnictwa zawodowego w województwie i wsparcie powiatowych urzędów pracy przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków.

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków pełni rolę koordynatora poradnictwa zawodowego w Małopolsce. W ramach tego działania zorganizowano spotkania koordynacyjne w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, subregionach sądeckim, tarnowskim, podhalańskim oraz w Małopolsce Zachodniej. Podczas tych spotkań dyskutowano o wyzwaniach stojących przed poradnictwem zawodowym, wymieniano doświadczenia, informacje i wiedzę.

Ważnym wydarzeniem w 2013 r. był Ogólnopolski Tydzień Kariery pod hasłem: „Odkryj talenty swojego dziecka”, którego regionalnym koordynatorem był Wojewódzki Urząd Pracy - Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Krakowie oraz Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Nowym Sączu i Tarnowie.

W ramach tej inicjatywy w całej Małopolsce odbyło się prawie 300 wydarzeń, które zorganizowane zostały przez 65 instytucji działających w obszarze rynku pracy i edukacji. Wydarzenia te miały różnorodny charakter, były to m.in: spotkania młodzieży z przedstawicielami wybranych zawodów, spotkania informacyjne, warsztaty plastyczne, kulinarne, gry biznesowe, giełdy zawodów, wystawy i prezentacje, spotkania z doradcą zawodowym, testy predyspozycji zawodowych, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, dni otwarte poradnictwa zawodowego.

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP Kraków przeprowadziły również szereg warsztatów, spotkań informacyjnych, a także indywidualnych spotkań doradczych. Ponadto w każdym z Centrum możliwy był zdalny kontakt z doradcą (mail, telefon, skype). Klienci mogli samodzielnie skorzystać z zasobów Sali Informacji Zawodowej oraz informacji udzielanych przez doradcę EURES (Kraków) oraz inne osoby zajmujące się tematyką EURES. Łącznie z oferty przygotowanej w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery we wszystkich instytucjach skorzystało 6 352 osoby.

Dla wzmocnienia potencjału zawodowego pracowników publicznych służb zatrudnienia przeprowadzono również szkolenie z zakresu stosowania podręcznika *Szukam pracy – Klub Pracy*. Dzięki temu szkoleniu kilkunastu pracowników PUP z terenu Małopolski uzyskało dodatkowe kwalifikacje służące podniesieniu jakości usług na rzecz klientów urzędów pracy.

3.9 Współpraca doradców zawodowych z innymi instytucjami i partnerami rynku pracy

Współpraca doradców zawodowych z powiatowych urzędów pracy oraz Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP z innymi instytucjami jest bardzo różnorodna i dotyczy wielu aspektów rynku pracy. Współpraca realizowana jest zarówno w oparciu o inicjatywy partnerskie jak i poprzez kontakty nieformalne.

Wśród instytucji, z którymi najczęściej współpracowano w 2013 roku są: Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, szkoły, w których doradcy prowadzili zajęcia dla młodzieży, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, pracodawcy oraz Ochotnicze Hufce Pracy. W dalszej kolejności są to: instytucje szkoleniowe, Akademickie Biura Karier, organizacje pozarządowe, Urząd Miasta Krakowa, Kluby i Centra Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Współpraca z wyżej wymienionymi instytucjami polegała głównie na wymianie informacji, ale też na wymianie wiedzy i doświadczeń. Doradcy zawodowi wielokrotnie spotykali się na konsultacjach, współpracowali przy realizacji wspólnych działań i projektów oraz promowaniu i organizacji imprez takich jak m. in.:

- *Krakowski GIS day – Dzień Systemów Informacji Geograficznej*, promujący technologie informacji geograficznej,
- *Festiwal Zawodów w Małopolsce*, podczas którego przeprowadzono pilotaż przygotowania gimnazjalistów do orientacji zawodowej i promocję kształcenia zawodowego,
- konferencja pn. *Między pracą a macierzyństwem* dla kobiet – mam aktywnych i nieaktywnych zawodowo, które chciały dowiedzieć się więcej na temat godzenia życia zawodowego z macierzyństwem,
- *IV Światowy Tydzień Przedsiębiorczości w Małopolsce* – z usług CiIPKZ w postaci indywidualnych konsultacji, badań testowych, spotkań grupowych, warsztatów, gier symulacyjnych skorzystały wtedy 853 osoby,
- konferencja *Brzesko - powiat przedsiębiorczych uczniów*,
- *III Małopolski Dzień Uczenia się Przez Całe Życie* – uczestnicy i uczestniczki tego wydarzenia mieli okazję dokonać oceny własnych predyspozycji zawodowych istotnych w prowadzeniu

firmy oraz w kształtowaniu własnej kariery zawodowej; z usług CliPKZ skorzystało wtedy 195 osoby,

- Targi Pracy *Świadomie do celu* organizowane w Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie,
- *Targi Edukacyjne* w Tarnowie,
- Międzynarodowa Wystawa Rolnicza *Agropromocja* w Nawojowej,
- *Międzynarodowe Transgraniczne Targi Pracy* w Nowym Sączu,
- *Targi Edukacji, Pracy i Praktyk* w Gorlicach, Krynicy Zdroju i Mszanie Dolnej.

Centra **współpracowały z uczelniami wyższymi**. Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Krakowie oraz Zespoły Zamiejscowe w Nowym Sączu i Tarnowie wraz z Krakowską Szkołą Doradztwa Zawodowego, włączyły się w działania w zakresie tworzenia i doskonalenia systemu doradztwa zawodowego w szkołach. Współpraca obejmowała także Akademickie Biura Karier Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Ignatianum, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Nowym Sączu oraz Wyższą Szkołę Biznesu NLU w Nowym Sączu. Doradcy przeprowadzili zajęcia dla studentów, angażowano się w rozpowszechnianie promocji kształcenia ustawicznego i poradnictwa zawodowego na:

- *Targach Pracy Akademii Górniczo-Hutniczej,*
- *Inżynierskich Targach Pracy Politechniki Krakowskiej,*
- *Targach Pracy Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie,*
- *Krakowskich Targach Kariery* na Uniwersytecie Jagiellońskim,
- *VII Targach Pracy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie,*
- *Targach Edukacji i Pracy: Edukacja – Praca – Przyszłość* Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości,
- Targach Uczelni Wyższych w Nowym Sączu.

Centra włączały się również we **wsparcie osób niepełnosprawnych** na rynku pracy. Uczestniczyły w giełdzie pracy dla osób z niepełnosprawnościami, konferencji upowszechniającej innowacyjny model aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz składające się na niego praktyczne narzędzia do pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Zorganizowano spotkanie *Lokalny Klaster Społeczny szansą aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych* dla 13 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie tarnowskim.

Pomocą **wsparto również osoby opuszczające zakłady karne**. Zrealizowano porozumienie między WUP Kraków a Okręgowym Inspektoratem Służby Więziennej w Krakowie, Zakładem Karnym w Tarnowie-Mościcach, Zakładem Karnym w Nowym Sączu, Zakładem Karnym w Nowej Hucie oraz w Trzebini. Zorganizowano spotkanie z Kuratorem Okręgowym Sądu Okręgowego w Tarnowie oraz Kierownikiem II Zespołu Kuratorów Sądowych SR w Tarnowie dotyczące współpracy w zakresie pomocy postpenitencjarnej dla osób opuszczających zakłady karne w regionie tarnowskim.

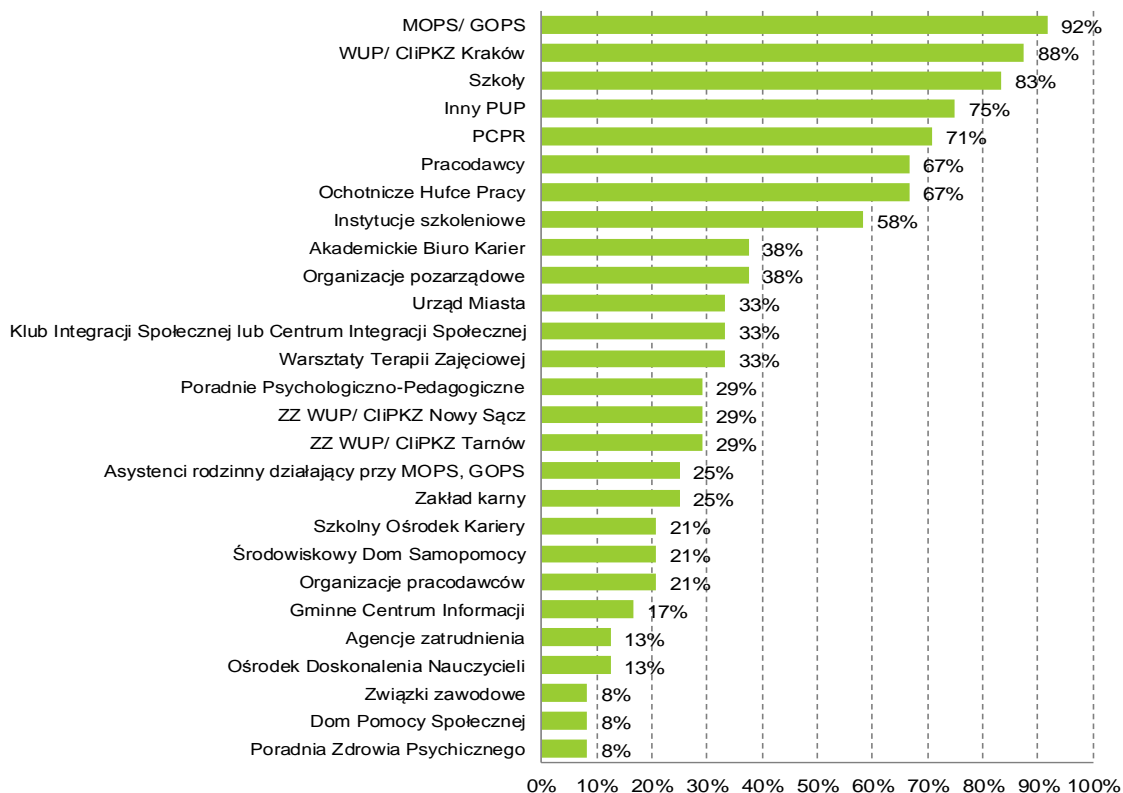
Współpracowano również z:

- Domem dla Bezdomnych Mężczyzn *Caritas* Diecezji Tarnowskiej, prowadząc warsztaty oraz zajęcia aktywizacyjne przygotowujące do poszukiwania zatrudnienia,
- Pełnomocnikiem Wójta Gminy Tarnów ds. osób starszych, z którym przedyskutowano możliwości współpracy i realizacji zajęć w powstających na terenie gminy Tarnów Klubach Seniora,
- Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w Warszawie – w realizacji projektu *Zielona Linia - Centrum Informacyjno - Konsultacyjne Służb Zatrudnienia,*
- Punktem Obsługi Przedsiębiorcy Urzędu Miasta Krakowa,
- Tarnowską Agencją Rozwoju Regionalnego, realizując działania skierowane do osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej,
- Małopolskim Instytutem Kultury w Krakowie, w celu pozyskania gry symulacyjnej *Chłopska Szkoła Biznesu,*
- Wiceprezydentem Tarnowa oraz Dyrektorem Wydziału Edukacji UM Tarnowa – w sprawie rozwoju poradnictwa zawodowego w gimnazjach w Tarnowie,
- Nowosądeckim Inkubatorem Przedsiębiorczości,
- Miasteczkiem Multimedialnym w Nowym Sączu,
- Klubem Biznesowym w Nowym Sączu,
- Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego - Punktem Konsultacyjnym w Nowym Sączu,
- Państwową Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie,

- Wydziałem ds. Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Nowego Sącza,
- Urzędem Skarbowym w Nowym Sączu.

Objęto pomocą poradczą podopiecznych instytucji: Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tarnowie oraz Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Katolickiego Centrum Edukacji Młodzieży KANA, Zakładu Poprawczego w Tarnowie, pomagając w planowaniu kariery zawodowej oraz w poszukiwaniu zatrudnienia.

Instytucje, z którymi współpracują doradcy zawodowi z PSZ

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.10 Kadra doradców zawodowych i liderów klubu pracy w PUP i CiIPKZ w Małopolsce w 2013 r.

Stan zatrudnienia doradców zawodowych w powiatowych urzędach pracy w woj. małopolskim na dzień 31.12.2013 r. prezentował się następująco: 23 doradców zawodowych stażystów, 118 doradców zawodowych oraz 39 liderów Klubów Pracy. W związku z ustawą deregulującą wykonywanie niektórych zawodów, zniknęły stopnie doradców zawodowych, dlatego też w poniższej tabeli wszyscy dotychczasowi doradcy I i II stopnia zostali ujęci jako doradcy zawodowi.

Kadra doradców zawodowych i liderów Klubów Pracy

Rodzaj stanowiska		PUP		CiIPKZ		Suma	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
doradca zawodowy stażysta	2010	27	24	1	1	28	25
	2011	18	18	0	0	18	18
	2012	13	12	5	5	18	17
	2013	20	19	3	3	23	22
doradca zawodowy	2010	46	45	5	5	51	50
	2011	28	26	5	5	33	31
	2012	21	19	3	3	24	22
	2013	107	100	11	10	118	110

doradca zawodowy I stopnia	2010	37	34	7	6	44	40
	2011	48	46	7	6	55	52
	2012	55	54	7	6	62	60
	2013	0	0	0	0	0	0
doradca zawodowy II stopnia	2010	13	12	2	2	15	14
	2011	17	16	2	2	19	18
	2012	20	18	2	2	22	20
	2013	0	0	0	0	0	0
lider klubu pracy	2010	42	34	0	0	42	34
	2011	46	43	0	0	46	43
	2012	45	42	0	0	45	42
	2013	39	37	0	0	39	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

3.11 Specyfika pracy doradcy zawodowego

Klientów, którzy trafiają do doradców zawodowych w PSZ w Małopolsce można podzielić na dwie grupy. Pierwszą – szczególnie w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej stanowią ludzie młodzi, którzy dopiero stoją przed wyborem zawodu czy kierunku kształcenia. Dla nich ważna jest dobra orientacja w realiach rynku pracy i kierunku jego rozwoju. Równie istotną, a może nawet ważniejszą sprawą jest dla nich wiedza o nich samych: poznanie swoich słabych i mocnych stron, predyspozycji zawodowych, kompetencji społecznych, zdolności, wartości, samoocena umiejętności podejmowania decyzji, itd. Dotychczasowe doświadczenia doradców zawodowych WUP Kraków pokazują, że indywidualna rozmowa z doradcą jest bardzo pomocna młodym ludziom, dla których często wybór np. kierunku studiów jest pierwszą, samodzielnie podejmowaną ważną decyzją w życiu. Drugą grupę klientów stanowią osoby, które utraciły pracę z powodów niezależnych od nich samych, np. wskutek redukcji miejsc pracy. Często mają za sobą długoletni staż pracy i nie są przygotowane do poszukiwania zatrudnienia w warunkach gospodarki rynkowej. Przychodzą do doradcy zawodowego oczekując wsparcia i porady. To naturalna reakcja zważywszy na fakt, że bezrobocie jest dla nich doświadczeniem zupełnie nowym, w dodatku trudnym i stresującym. Niejednokrotnie tym przeżyciom towarzyszy poczucie wstydu z powodu utraty pracy. Dla takich osób samo podjęcie rozmowy na temat ich obecnej sytuacji jest krokiem naprzód. Kontakt z doradcą pozwala zmierzyć się z własną bezradnością, zaakceptować fakt pozostawania bez pracy, a następnie na nowo uwierzyć we własne siły i ułożyć indywidualny plan działania.

Klientelę doradcy zawodowego w urzędzie pracy stanowią głównie osoby formalnie zarejestrowane jako bezrobotne. Grupą o z wielu powodów trudnej specyfice, są bezrobotni z wykształceniem podstawowym oraz zasadniczym zawodowym. To właśnie im jest najtrudniej pomóc.

Zbiorowość klientów doradcy zawodowego jest także silnie zróżnicowana pod względem wielu innych zmiennych. Niektóre z nich mają charakter mierzalny, jak np. wiek, czas trwania bezrobocia, inne dają się względnie łatwo diagnozować za pomocą techniki wywiadu uzupełnionego o analizę odpowiedniej dokumentacji, jak np. sposób rozwiązania stosunku pracy u ostatniego pracodawcy czy kondycja zdrowotna klienta lub jego sytuacja rodzinna. Właśnie na kanwie tych czynników mogą powstawać najróżniejsze przeszkody i bariery obiektywnie lub czasami tylko subiektywnie uniemożliwiające klientowi podjęcie pracy. Istnieje wreszcie szereg zmiennych, które są bardzo trudne do bezpośredniej identyfikacji przez doradcę zawodowego, a informacje na ten temat z pewnością nie zostaną ujawnione przez klienta, jak np. brak rzeczywistej woli podjęcia pracy.

Można dokonać typologii osób bezrobotnych zgłaszających się do doradcy zawodowego, przyjmując za kryterium merytoryczny przedmiot kontaktu. Są to zatem:

- Osoby zgłaszające się do doradcy zawodowego z własnej inicjatywy, mające silną motywację w kierunku podjęcia pracy, które jednocześnie dostrzegają konieczność ewentualnego przekwalifikowania zawodowego. Osoby kierowane z działu pośrednictwa pracy do doradcy; dla osób tych nie ma odpowiedzialnych ich kwalifikacjach ofert zatrudnienia, bądź posiadają one zawody, na które pracodawcy nie zgłaszają zapotrzebowania. Osoby te wymagają pomocy w zakresie ukierunkowania przekwalifikowania zawodowego oraz wyboru najbardziej odpowiadającego im kursu;
- Kierowane do doradcy (np. przez pośredników pracy) osoby z widocznymi dysfunkcjami w zakresie społecznego kontaktowania się, bądź będące w długotrwałych stanach depresyjno-apatycznych, w niektórych przypadkach mogą to być następstwa długotrwałego bezrobocia;

- Osoby kierowane do doradcy zawodowego przez dział pośrednictwa pracy, które ze względu na stan zdrowia nie mogą podjąć zatrudnienia i odmawiają przyjęcia oferty pracy;
- Osoby kierowane do doradcy zawodowego będące w szczególnie skomplikowanej sytuacji życiowej, uniemożliwiającej im podjęcie pracy. Są to różne osoby w trudnej sytuacji rodzinnej (np. samotne matki z małymi dziećmi, których głównym źródłem utrzymania są różnego rodzaju zasiłki. W grupie tej odnaleźć można również osoby, które opuściły zakłady karne i często od nowa muszą dokonywać w swoim życiu startu społeczno-zawodowego;
- Osoby chcące podjąć działalność gospodarczą na własny rachunek, które jednak nie są jeszcze gotowe do ostatecznego podjęcia takiej decyzji. Klienci tacy poszukują odpowiedzi na pytania o szanse przedsięwzięcia, zainteresowani są formalnościami związanymi z uruchomieniem firmy, możliwością wzięcia dotacji z Funduszu Pracy lub EFS. Takim klientom można zaproponować udział w odpowiednich warsztatach lub szkoleniach;
- Osoby już zdecydowane na podjęcie działalności gospodarczej, mające za sobą etap załatwiania niektórych formalności, a będące w trakcie ubiegania się o odpowiednią dotację.

Najbardziej efektywny jest proces doradczy wobec osób, które widzą potrzebę przekwalifikowania i mają silną motywację znalezienia zatrudnienia. Niestety bezrobocie, szczególnie długotrwałe, wywołuje szereg skutków charakterystycznych dla przewlekłej sytuacji stresowej. W wielu przypadkach przedłużający się okres pozostawania bez pracy prowadzi do deformacji postaw oraz do atrofii niektórych umiejętności społecznych. Zadaniem doradcy zawodowego jest trafne rozpoznawanie tych objawów i uzupełnianie procesu doradztwa indywidualnego o działania terapeutyczno-treningowe, np. warsztaty lub zajęcia w klubie pracy. Zajęcia te mają na celu odbudowę umiejętności podejmowania niektórych zachowań społecznych przez osoby bezrobotne.

Z rozmów z doradcami zawodowymi oraz obserwacji wynika, że często trafiają do nich klienci prezentujący postawy roszczeniowe, tzn., że sami są raczej bierni w poszukiwaniu zatrudnienia, ale chcą, żeby pośrednik "dał" im pracę. Takim klientom należy dopiero uświadomić, jakie relacje panują na aktualnym rynku pracy i wręcz wymuszać na nich aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Wielu klientów doświadcza poczucia izolacji społecznej. Chroniczne bezrobocie rodzi u niektórych osób wzmoczoną aktywność werbalną. Klienci nierzadko zwracają się do doradcy z najbardziej intymnych spraw, opowiadają o konfliktach rodzinnych. W takiej sytuacji doradca musi cierpliwie i życzliwie wysłuchać i skierować go na zajęcia warsztatowe, gdzie - wraz z innymi uczestnikami zajęć - będzie mógł tworzyć sytuację społecznej integracji.

Czynnikiem, który silnie ingeruje w cały proces aktywizacji zawodowej klienta jest postępująca pauperyzacja. Długotrwałe bezrobotny bardzo często podejmuje pracę "na czarno". Jeżeli takiej osobie proponuje się stałą pracę, odmawia przyjęcia oferty. Również propozycje szkolenia spotykają się z odmową, gdyż ewentualne zajęcia kolidowałyby z wykonywaną nielegalnie pracą. Doradca musi uświadomić klientowi konsekwencje pracy "na czarno": utratę zasiłku, zmniejszenie szans na rynku pracy, brak uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych itp.

U sporej części osób bezrobotnych obserwuje się pogorszenie stanu zdrowia. Zadaniem doradcy jest wskazanie specjalistycznych instytucji, do których klienci powinni się zgłosić, np. przychodni leczenia nerwic, zespołów do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, ośrodków pomocy społecznej, a nawet poradni przeciwalkoholowych, gdyż długotrwałe bezrobotni często sięgają po alkohol, aby odreagować sytuacje frustrujące. Wszystkie te kwestie powinny ujawnić się już w trakcie dobrze przeprowadzonego wywiadu.

Jak z powyższych rozważań wynika praca doradcy zawodowego nie należy do łatwych profesji, gdyż wymaga sporej wiedzy o charakterze interdyscyplinarnym, elastyczności w działaniu i swoistych cech charakteru, a przede wszystkim postawy „zorientowania się na człowieka”.

4. Programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej realizowane przez powiatowe urzędy pracy

4.1 Realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2013 r.

W 2013 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem aktywizacyjnym 31 397 osób. W porównaniu z 2012 r. było to o 3,2% (988 osób) więcej. Zwiększenie liczby aktywizowanych było związane ze wzrostem poziomu środków, jakie powiatowe urzędy pracy mogły przeznaczyć na ten cel, przy czym wzrost środków był silniejszy niż skala zwiększenia liczby osób objętych wsparciem. Wy tłumaczeniem jest silny wzrost jednostkowego kosztu aktywizacji, jaki miał miejsce w 2013 r. Zwiększenie liczby aktywizowanych odnotowano w przypadku niemal wszystkich form wsparcia, przy czym największe wzrosty wystąpiły w przypadku prac interwencyjnych, dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i staży. Spadek dotyczył tylko szkoleń, robót publicznych oraz przygotowania zawodowego dorosłych.

Subsydiowane programy rynku pracy – uczestnicy w latach 2005 – 2013

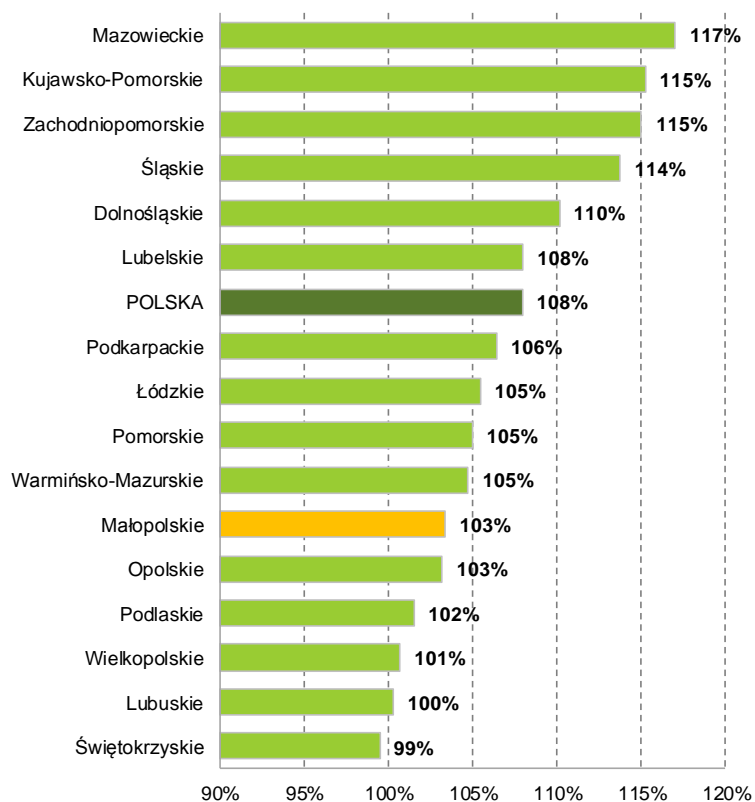
Subsydiowane programy rynku pracy	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012
SZKOLENIA										
szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy	9 532	8 641	10 166	10 415	10 976	12 860	4 553	6 171	5 869	95,1
pożyczki szkoleniowe	3	1	0	0	0	0	0	0	1	x
POZOSTAŁE AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU										
prace interwencyjne	4 301	3 817	3 463	2 867	2 312	2 735	1 803	1 996	2 314	115,9
roboty publiczne	3 116	1 886	1 722	1 595	2 035	3 256	1 296	1 624	1 349	83,1
staże	10 087	9 971	11 303	11 552	16 067	20 989	8 191	13 104	13 707	104,6
przygotowanie zawodowe w miejscu pracy/przygotowanie zawodowe dorosłych	4 019	3 308	3 509	4 626	419	73	11	4	1	25,0
śr. dla bezrobotnych na podjęcie działalności gospodarczej	1 870	2 429	3 173	4 069	4 925	6 151	2 288	3 468	4 004	115,5
pożyczki dla pracodawców (liczba utworzonych miejsc pracy)	17	7	0	0	0	0	0	0	0	x
refundacje dla pracodawców (liczba utworzonych miejsc pracy)	794	1 046	1 708	1 818	1 989	3 019	1 380	1 702	1 740	102,2
refundacje ZUS	250	270	197	97	137	58	101	47	95	202,1
stanowiska PFRON	402	310	318	325	281	248	142	126	92	73,0
inne	8	5	0	18	21	91	107	48	44	91,7
prace społecznie użyteczne	x	2 229	2 167	1 896	1 847	1 997	1 887	2 119	2 181	102,9
razem liczba osób objętych aktywizacją	34 399	33 920	37 726	39 278	41 009	51 477	21 759	30 409	31 397	103,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy

W niemal wszystkich województwach, poza jedynie województwem świętokrzyskim, odnotowano zwiększenie liczby osób bezrobotnych objętych aktywizacją przez powiatowe urzędy pracy. Małopolska znalazła się w grupie województw o mniejszej dynamice wzrostu niż średniokrajowa. Jednocześnie wzrost jednostkowego kosztu wsparcia był w przypadku Małopolski jeden

z najwyższych w kraju. Największe wzrosty wystąpiły w województwach: mazowieckim, kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim.

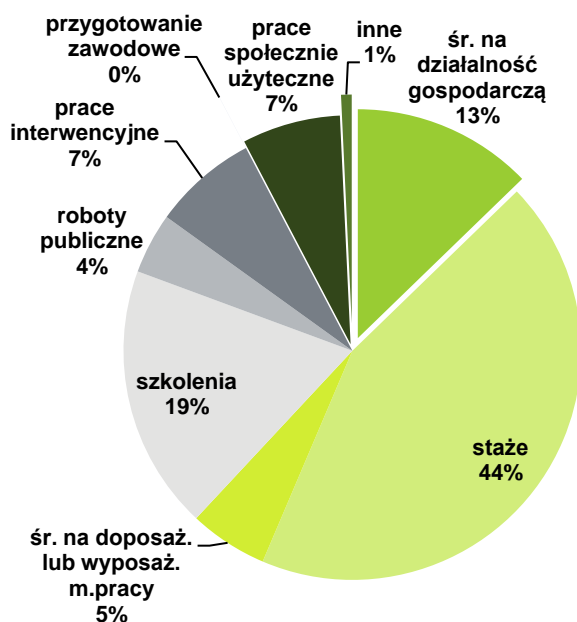
Zmiana liczby osób objętych wsparciem przez PUP w 2013 r. w stosunku do 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2013 r. największa część aktywizowanych korzystała z możliwości odbycia stażu – 44%, niemal co piąta osoba uczestniczyła w szkoleniach, a 13% osób otrzymało dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Przewaga tych 3 form wsparcia utrzymuje się już od kilku lat. Podobnie jak wyższy udział tych instrumentów w strukturze osób aktywizowanych przez urzędy pracy w Małopolsce w porównaniu z ich udziałem w strukturze w skali ogólnopolskiej. Wskazuje to na właściwe dostosowanie wsparcia do struktury bezrobotnych. Małopolska wyróżnia się na tle kraju dużym odsetkiem osób młodych, a grupa ta najczęściej korzysta z tego typu instrumentów.

Struktura osób objętych aktywizacją w 2013 r. wg form wsparcia

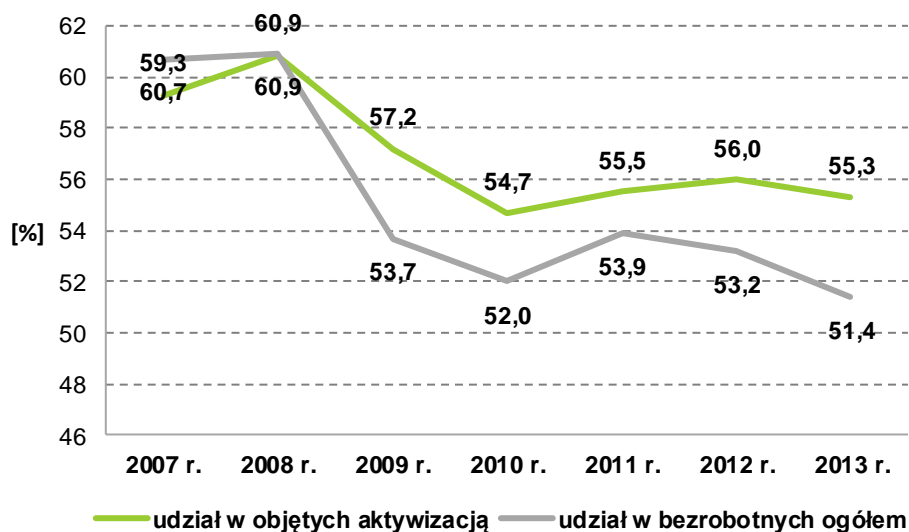
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Osoby starsze częściej z kolei korzystają z prac społecznie użytecznych, robót publicznych oraz z możliwości zatrudnienia na stanowiskach pracy, na których doposażenie lub wyposażenie pracodawca otrzymał refundację. Udział tej grupy w populacji małopolskich bezrobotnych jest niższy niż w wielu innych województwach i odsetek korzystających z tych 3 form wsparcia również jest niższy niż średnio w kraju.

W 2013 r. z udziału w subsydiowanych programach rynku pracy skorzystało 8,7% ogółu obsługiwanych w tym czasie osób bezrobotnych. Odsetek ten kształtował się więc na poziomie podobnym jak w 2012 r. – 9%.

Grupa objętych aktywizacją obejmowała więcej kobiet niż mężczyzn. Stanowiły one w niej 55,7%. Przewaga kobiet widoczna jest też w ogólnej populacji bezrobotnych. Na koniec 2013 r. udział kobiet wśród zarejestrowanych w Małopolsce bezrobotnych wynosił 51,4%. Kobiety stanowiły większość w grupie aktywizowanych osób młodych w wieku do 25 r. ż. (57,7%) i w grupie aktywizowanych długotrwale bezrobotnych (58,6%) a mniejszość wśród aktywizowanych osób w wieku powyżej 50 lat (44,2%). W 2013 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem łącznie 17 360 bezrobotnych kobiet.

Bezrobotne kobiety

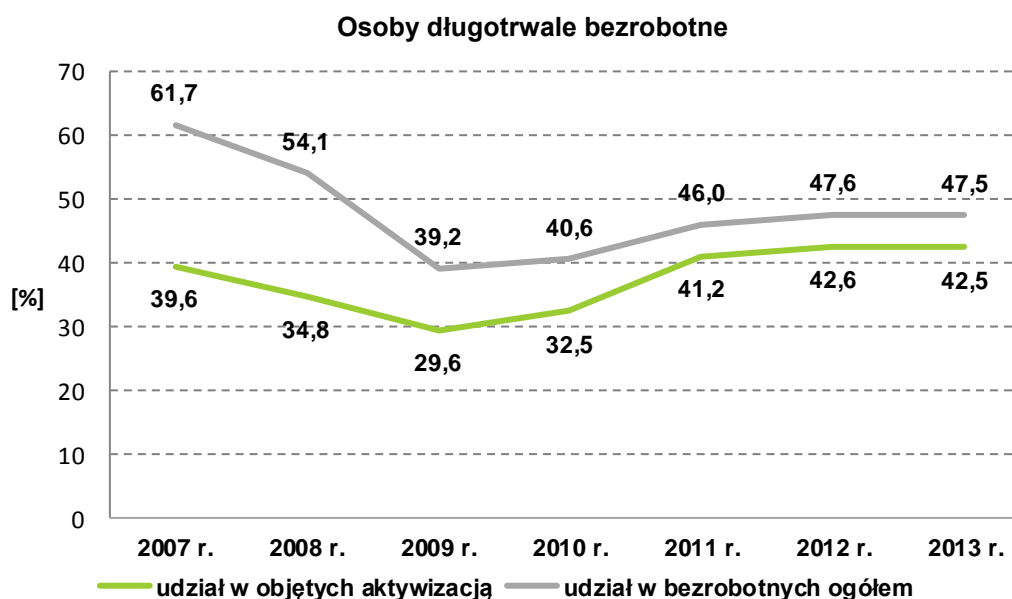

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2013 r. zmniejszył się udział kobiet zarówno w ogólnej populacji bezrobotnych, jak i w grupie bezrobotnych objętych działaniami aktywizacyjnymi.

Kobiety korzystały głównie ze staży (56,7%), z różnych form zatrudnienia subsydiowanego (18,1%) i ze szkoleń (12,1%). Znacznie rzadziej niż mężczyźni sięgali po dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wśród aktywizowanych mężczyzn odsetek korzystających z dotacji wynosił 18%, a wśród kobiet 8,5%.

Osoby długotrwale bezrobotne, czyli takie, które w ciągu ostatnich 2 lat przebywały na bezrobociu łącznie powyżej 12 miesięcy, stanowiły wśród osób objętych przez urzędy pracy w 2013 r. aktywizacją 42,5%. Ich odsetek w ogólnej populacji bezrobotnych był na koniec 2013 r. nieco wyższy - 47,5%. W 2013 r. udział osób długotrwale bezrobotnych zarówno w ogólnej populacji bezrobotnych, jak i w grupie aktywizowanych zmniejszył się w tym samym stopniu. W 2013 r. wsparcie ze strony powiatowych urzędów pracy otrzymało 13 347 osób o statusie osoby długotrwale bezrobotnej, w tym co trzecia osoba otrzymała pomoc w ramach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego projektów systemowych.

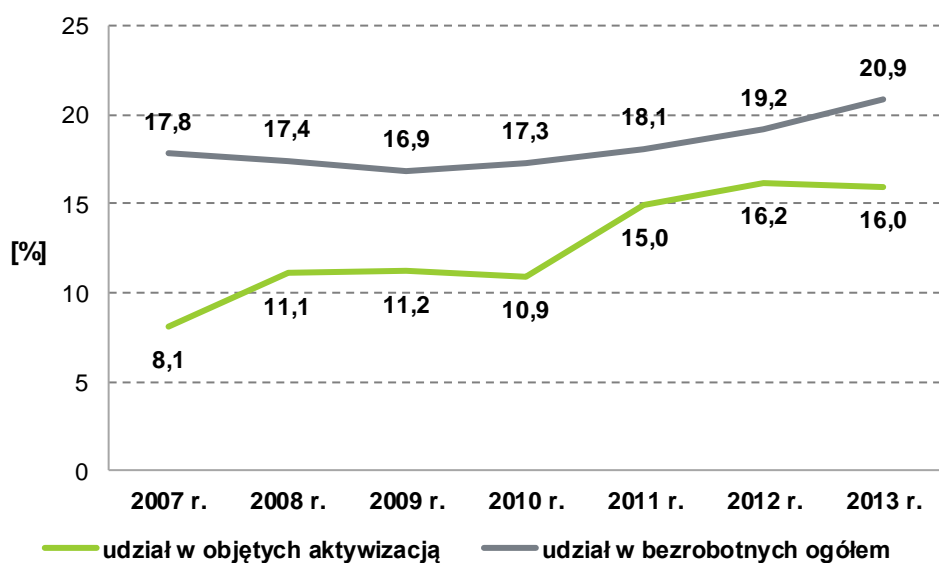

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Osoby długotrwale bezrobotne wybierały głównie możliwość odbycia stażu (39,6%), podjęcia zatrudnienia subsydiowanego (27,5%) lub skorzystania ze szkolenia (12,5%). Średnio co dziesiąta osoba z tej kategorii zdecydowała się na dotację na założenie firmy.

Łącznie w 2013 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem 5 017 osób w wieku powyżej 50 lat. W tej grupie 1/3 stanowili uczestnicy projektów systemowych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Udział osób w tym wieku wśród objętych wsparciem przez urzędy pracy jest niższy niż odsetek tej grupy w bezrobotnych ogółem. Na koniec 2013 r. udział osób 50+ w populacji bezrobotnych wyniósł 20,9% natomiast w populacji osób objętych aktywizacją – 16%. Co więcej, w stosunku do 2012 r. odsetek osób w wieku powyżej 50 lat w populacji bezrobotnych zwiększył się, natomiast w grupie aktywizowanych zmalał. Sugerowało by to konieczność wzmocnienia zakresu wsparcia kierowanego do tej grupy. Powiatowe urzędy pracy informują jednak, że znaczna część osób w wieku 50+ nie jest tą pomocą zainteresowana. Osoby w tym wieku rejestrują się w powiatowych urzędach pracy często tylko w celu nabycia uprawnień do świadczenia przedemerytalnego, zaświadczenia o zarejestrowaniu koniecznego do uzyskania świadczeń pomocy społecznej lub w celu uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego.

Bezrobotni w wieku 50+

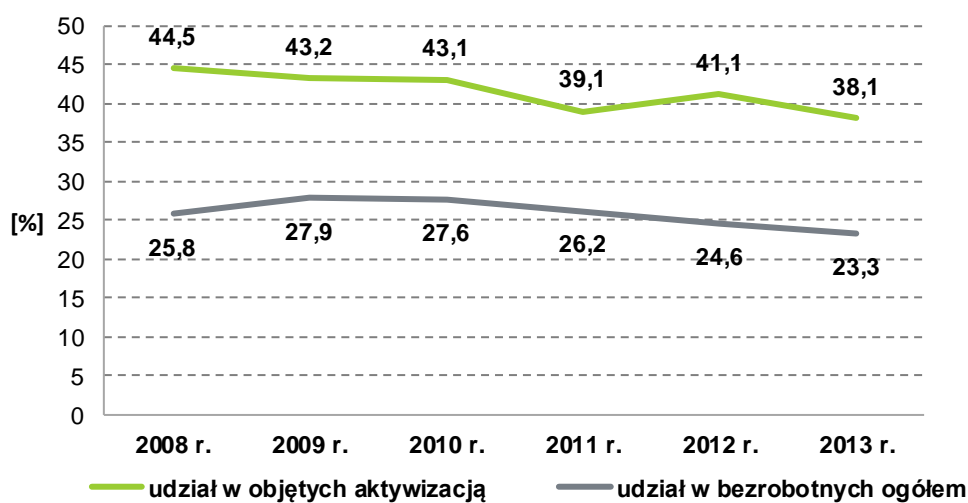

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Z ogółu form wsparcia dostępnych w powiatowych urzędach form wsparcia osoby w wieku 50+ najczęściej korzystały z instrumentów dających możliwość podjęcia subsydiowanego zatrudnienia (38,7%), przy czym najczęściej były to roboty publiczne (13,2%). Duża część osób w wieku 50+ wzięła również udział w stażach (29%) i w szkoleniach (20%). Około 6% bezrobotnych w wieku 50+ otrzymało dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Bardzo aktywna w korzystaniu z pomocy oferowanej przez powiatowe urzędy pracy jest za to grupa osób młodych, czyli takich które nie ukończyły 25 lat. Świadczy o tym wysoki udział tej grupy wśród wszystkich aktywizowanych. W 2013 r. wyniósł on 38,1% podczas gdy udział tej grupy w populacji bezrobotnych wynosił w tym czasie 23,3%. W 2013 r. z różnych form wsparcia oferowanych przez powiatowe urzędy pracy skorzystało 11 956 osób w tym wieku, w tym prawie 40% w ramach projektów realizowanych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. W stosunku do 2012 r. odnotowano zarówno spadek udziału tej grupy w populacji bezrobotnych jak i w grupie aktywizowanych.

Bezrobotni w wieku do 25. roku życia

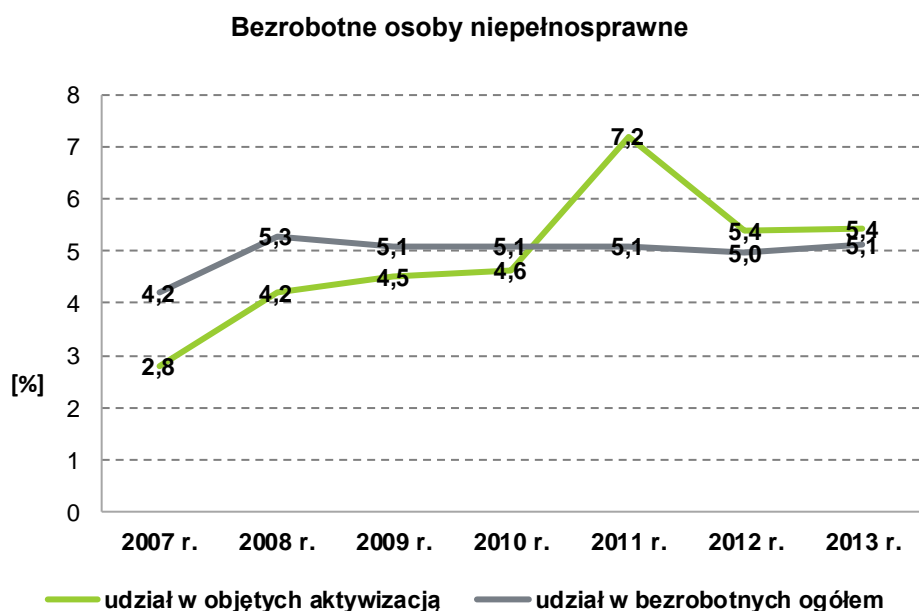

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Z ogółu form wsparcia osoby młode najczęściej korzystały ze staży (64,5%), co jest zrozumiałe, ponieważ brak doświadczenia zawodowego jest główną barierą dla tej grupy utrudniającą znalezienie i podjęcie zatrudnienia. Na drugim miejscu znalazły się szkolenia – 14,2%, następnie różne formy zatrudnienia subsydiowanego, z których skorzystało 9% osób z tej grupy, a następnie dotacje, które otrzymało 7,4% młodych osób.

W 2013 r. powiatowe urzędy pracy objęły wsparciem aktywizacyjnym 1 700 bezrobotnych osób niepełnosprawnych. W stosunku do 2012 r. odsetek tej grupy w populacji bezrobotnych nieznacznie się zwiększył natomiast udział w aktywizowanych pozostał na niezmiennym poziomie. Ponad 1/3 niepełnosprawnych objętych wsparciem przez powiatowe urzędy pracy skorzystała z udziału w realizowanych przez nie, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projektów systemowych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Udział niepełnosprawnych w ogólnej grupie aktywizowanych kształtuje się nadal na poziomie nieco wyższym (5,4% w 2013 r.) niż odsetek, jaki niepełnosprawni stanowią w ogólnej populacji bezrobotnych (5,1% - dane na koniec 2013 r.), co świadczy o tym, że osoby niepełnosprawne w stosunkowo dużym stopniu, w porównaniu do innych grup bezrobotnych, korzystały z różnych form wsparcia oferowanych przez powiatowe urzędy pracy.

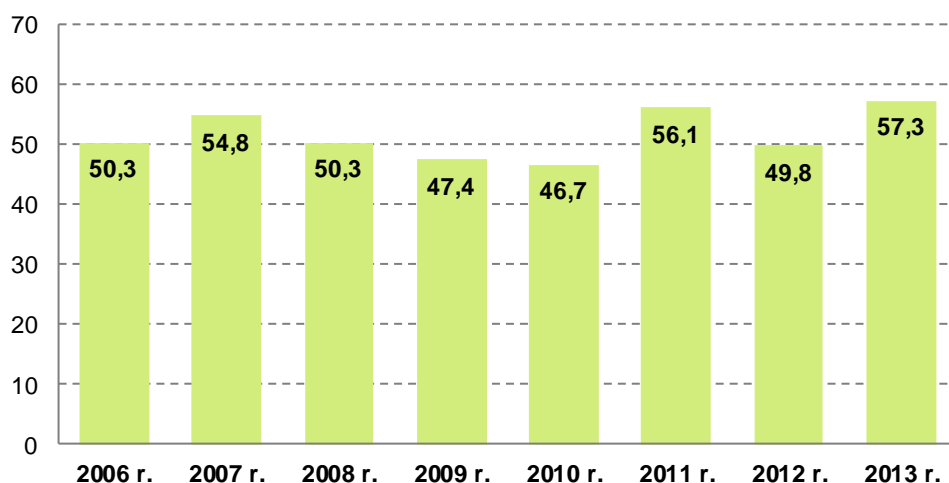
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W 2013 roku, podobnie jak w 2012 r. osoby niepełnosprawne najczęściej uczestniczyły w stażach (38,3%) oraz w różnych formach zatrudnienia subsydiowanego (27%). Na kolejnych miejscach znalazły się szkolenia (18,2%). Na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej zdecydowało się 6,3% aktywizowanych przez urzędy pracy osób niepełnosprawnych.

4.2 Efektywność programów rynku pracy

Efektywność zatrudnieniowa programów zakończonych w 2013 r. wyniosła 57,3%. W stosunku do 2012 r. odnotowany więc został wzrost poziomu tego wskaźnika. Wieloletnie obserwacje wskazują, że występuje korelacja pomiędzy poziomem wskaźnika efektywności zatrudnieniowej a sytuacją na rynku pracy. Wzrost poziomu tego wskaźnika może więc wskazywać na poprawę sytuacji na rynku pracy. Można też jednak wysunąć hipotezę, że poprawa wskaźnika jest wypadkową zintensyfikowania przez urzędy pracy wysiłków w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów działań aktywizacyjnych, ponieważ Ministerstwo sygnalizowało, że zamierza wprowadzić zmiany w *Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* uzależniające przydział części środków przeznaczonych na wynagrodzenia pracowników PUP od poziomu efektywności realizowanych przez nie działań aktywizacyjnych.

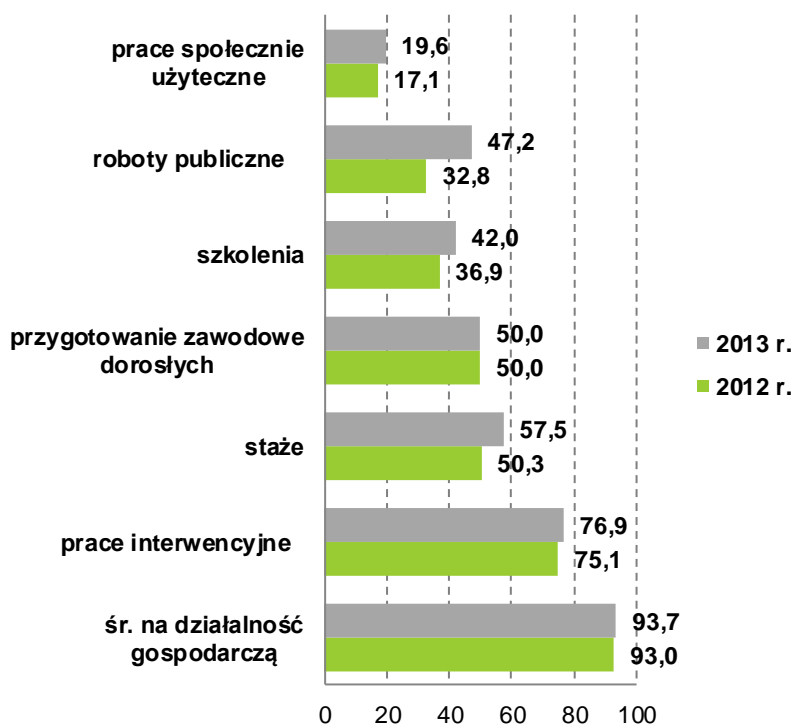
Stopa ponownego zatrudnienia uczestników form aktywnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wzrost dotyczył większości urzędów. Zmiany spadkowe w poziomie efektywności zatrudnieniowej wystąpiły w zaledwie 3 urzędach. Wzrost efektywności odnotowano też w zakresie wszystkich podstawowych form wsparcia. Wskaźnik ten pozostał na stałym poziomie jedynie w przypadku przygotowania zawodowego dorosłych ale forma ta jest obecnie stosowana jedynie w bardzo ograniczonym zakresie.

Efektywność zatrudnieniowa poszczególnych form wsparcia

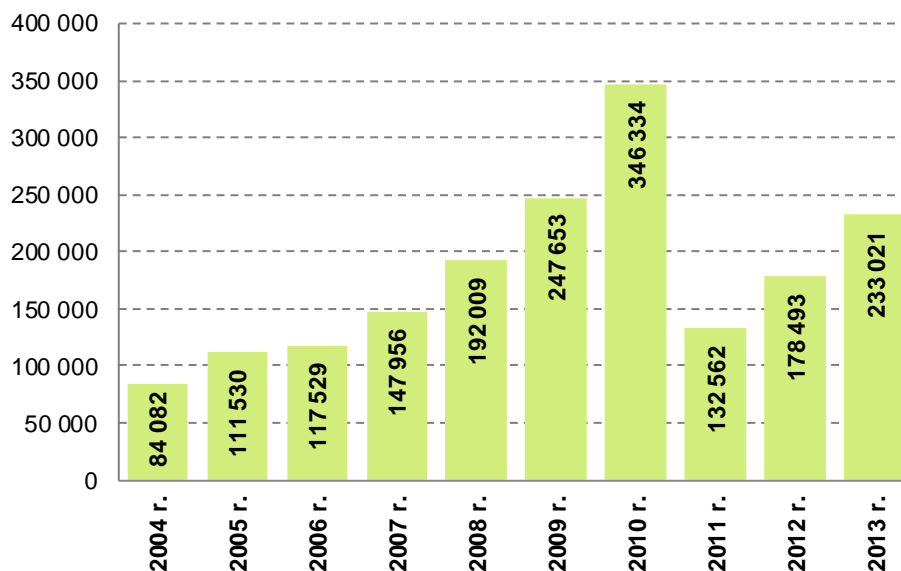

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

4.3 Podział i wydatkowanie środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych w 2013 r.

W 2013 r. powiatowe urzędy pracy w Małopolsce otrzymały na działania aktywizacyjne dla bezrobotnych 233 021,1 tys. zł. W porównaniu z 2012 r. pula tych środków była wyższa o 30,5% (54 528,2 tys. zł).

Limit środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Na początku roku Małopolska otrzymała decyzję przyznającą na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej kwotę 205 403,9 tys. zł. W puli tej 47,4% było przeznaczonych na realizację projektów systemowych powiatowych urzędów pracy w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. W związku z tym wartość tych projektów była w 2013 r. prawie dwukrotnie wyższa niż rok wcześniej. Do tej pory udział środków przeznaczonych na realizację przez PUP projektów współfinansowanych z EFS wynosił, zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie algorytmu podziału środków Funduszu Pracy na realizację zadań w województwie, 35%.

W ciągu roku powiatowe urzędy pracy mogą wnioskować o środki z rezerwy Ministra. Podejmując taką aktywność urzędy pracy w Małopolsce pozyskały w 2013 r. dodatkowo 23 080,3 tys. zł, z tego:

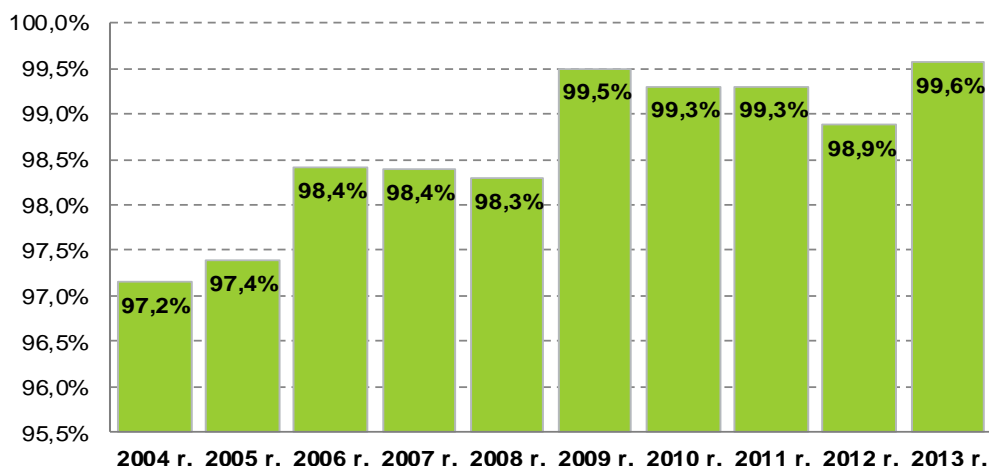
- 3 828,7 tys. zł na programy dla osób w wieku do 30 r.ż. (8 PUP),
- 3 003,7 tys. zł na programy dla osób powyżej 50 r.ż. (7 PUP),
- 2 166,9 tys. zł na programy na rzecz osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracowników (3 PUP),
- 2 385,7 tys. zł na programy specjalne skierowane do bezrobotnych rodziców dzieci do lat 6 (4 PUP),
- 281,6 tys. zł na programy specjalne skierowane do osób powyżej 50 r.ż. (1 PUP),
- 4 172,2 tys. zł na programy skierowane do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (21 PUP),
- 575,6 tys. zł na programy związane z aktywizacją bezrobotnych na terenach klęsk żywiołowych (4 PUP),
- 6 666,2 tys. zł – środki na programy aktywizacyjne z puli środków niewykorzystanych (18 PUP).

Pula ta była o połowę niższa niż w 2012 r. Nie wynikało to ze słabszej aktywności powiatowych urzędów pracy ale z mniejszej dostępności tych środków w 2013 r.

Od 2011 r. urzędy pracy mają możliwość przesuwania na działania aktywizacyjne niewykorzystanych środków z puli środków przeznaczonych na działania obsługowe. W 2013 r. kwota przeznaczona na wsparcie aktywizacyjne dla bezrobotnych zwiększyła się w ten sposób o 4 536,6 tys. zł.

Wydatki powiatowych urzędów pracy z puli środków Funduszu Pracy zamknęły się w 2013 r. kwotą 232 004,9 zł. Środki przydzielone decyzjami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zostały wykorzystane w 99,6%, a więc w bardzo wysokim stopniu, wyższym niż we wcześniejszych latach.

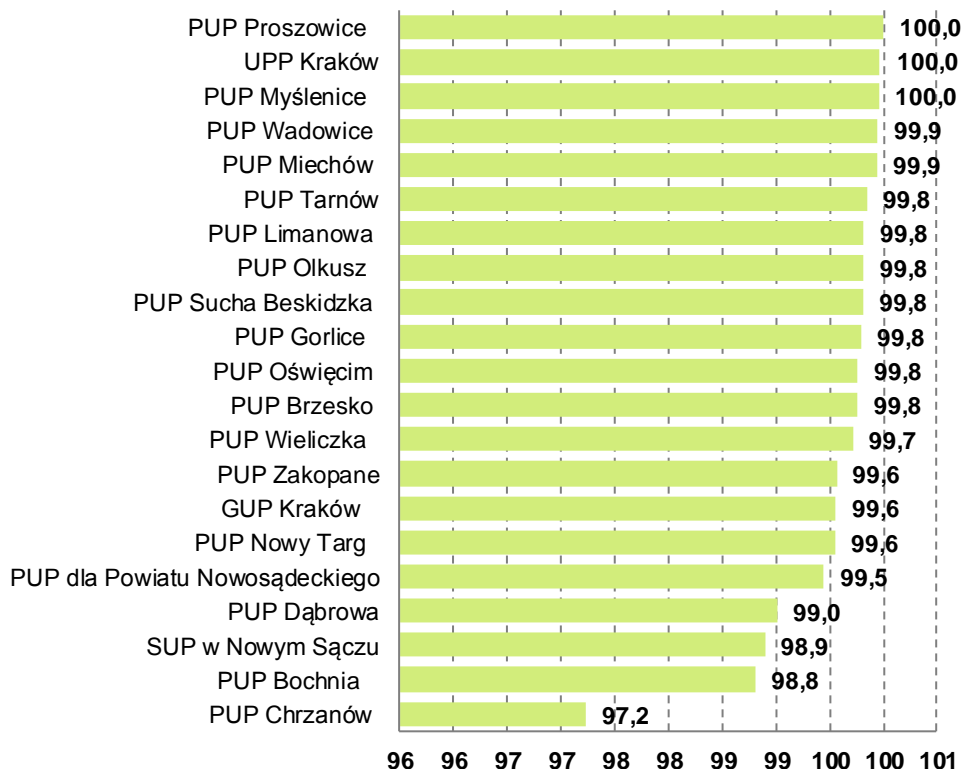
Wykorzystanie środków Funduszu Pracy w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Mogło to wynikać z faktu przydzielenia województwom wstępnego limitu już w końcu 2012 r. (listopad 2012), co ułatwiło rozplanowanie zadań na cały rok i umożliwiło wydatkowanie środków już od stycznia. Wpływ miało też uproszczenie procedury przyjmowania do realizacji projektów systemowych PUP, dzięki czemu ich realizacja też rozpoczęła się wcześniej – wydatki PUP ponosiły już w lutym, podczas gdy w latach poprzednich w kwietniu, maju. Kwota środków niewydatkowanych wyniosła 1 016,2 tys. zł (w 2012 r. - 2 002,4 tys. zł; w 2011 r. 970,1 tys. zł). Poziom wydatkowania środków we wszystkich powiatowych urzędach pracy kształtował się na wysokim poziomie.

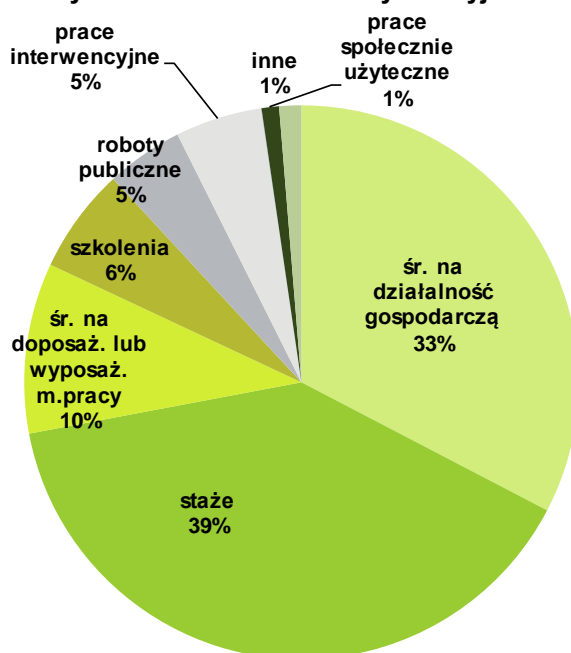
Wykorzystanie limitu na formy aktywne w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Najwięcej środków przeznaczanych jest corocznie na staże. Tak było też w 2013 r. Wydatki na staże stanowiły 39,4% ogółu wydatków. Na kolejnym miejscu są dotacje (32,7%), a następnie koszty ponoszone na doposażenie lub wyposażenie miejsc pracy, na których są zatrudniane osoby bezrobotne – 9,9%.

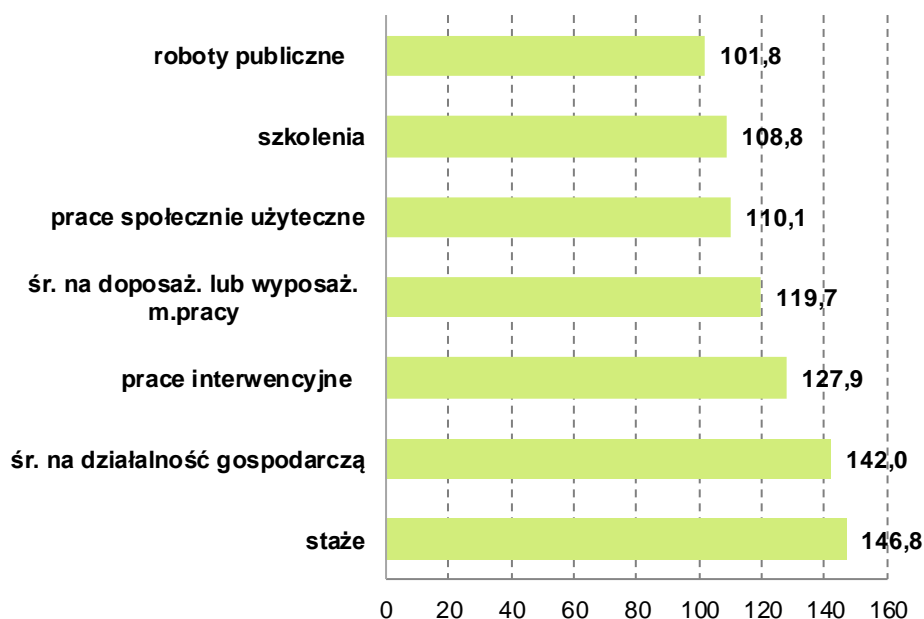
Struktura wydatków na działania aktywizacyjne w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Ponieważ prawie aż o 1/3 zwiększyła się ogólna pula środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne, wzrosły wydatki na wszystkie podstawowe formy wsparcia, przy czym największy wzrost dotyczył wydatków na staże i na dotacje na założenie firmy, najmniejszy - wydatków na roboty publiczne.

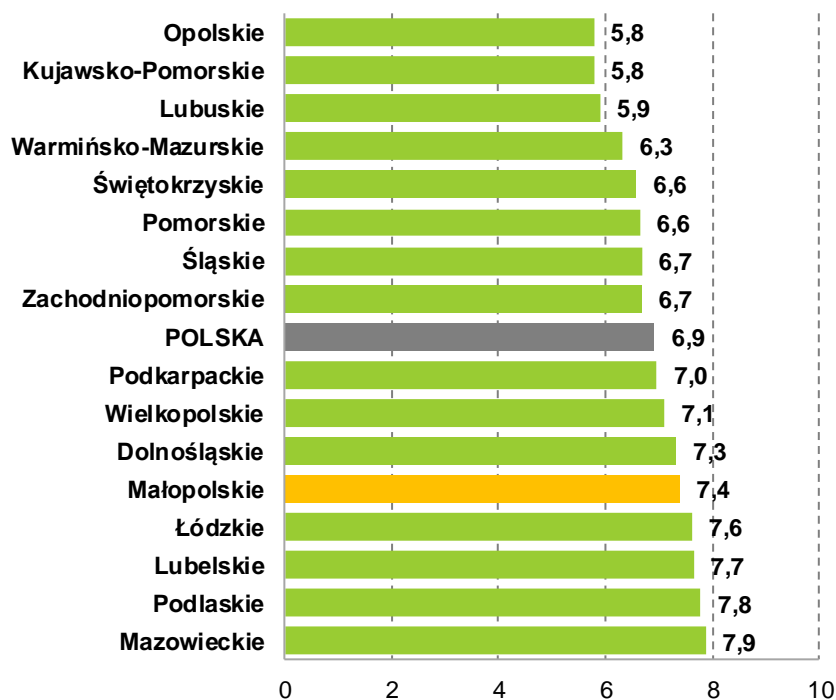
Dynamika zmian w poziomie wydatków na poszczególne formy aktywne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Zwiększeniu uległ również w 2013 r. jednostkowy koszt wsparcia. Zmiany wzrostowe zaobserwowano we wszystkich województwach a Małopolska należała do tych w których miały one największe nasilenie (Małopolska – wzrost o 26%, Polska – wzrost o 18%).

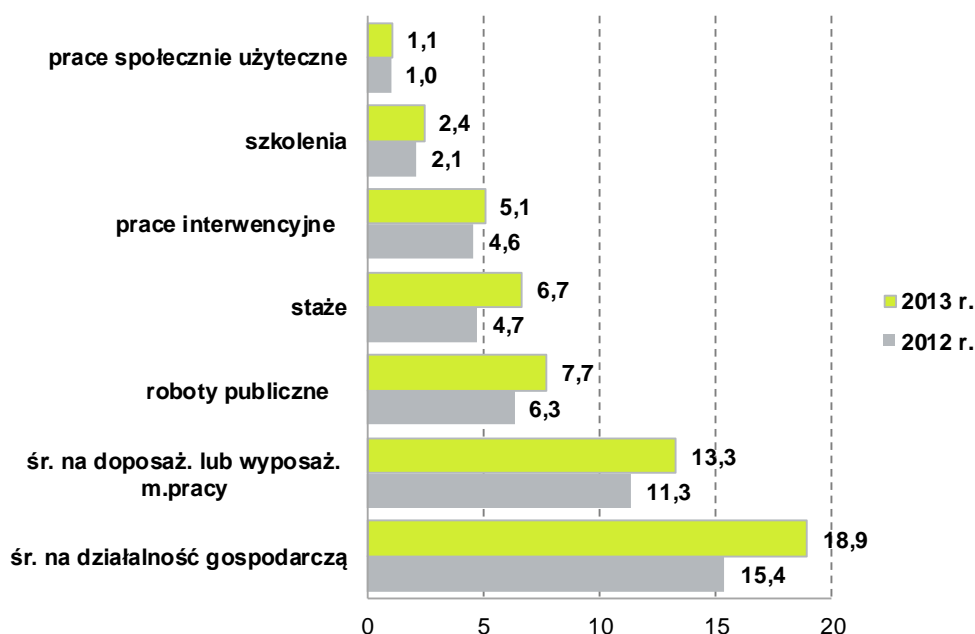
Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w województwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W efekcie jednostkowy koszt wsparcia w Małopolsce kształtował się na poziomie wyższym niż wartość średnia dla kraju, podczas gdy w 2012 r. sytuacja była odwrotna. W Małopolsce wzrost jednostkowego kosztu aktywizacji odnotowano w zakresie wszystkich podstawowych form wsparcia, w tym w największym stopniu dotyczyło to staży, środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej i robót publicznych.

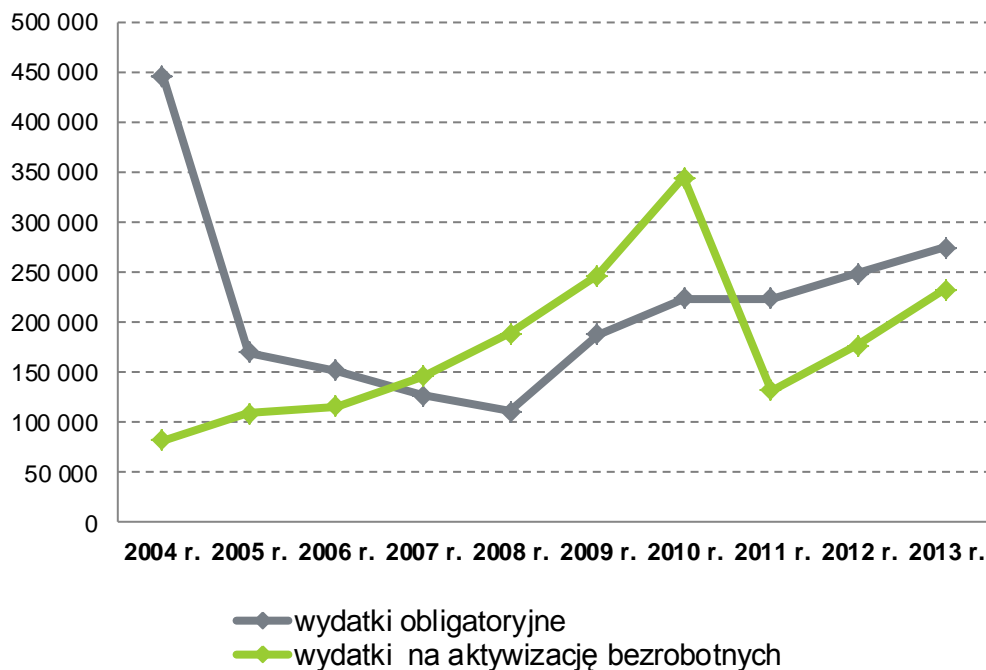
Zmiany w poziomie jednostkowego kosztu wsparcia w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Z Funduszu Pracy finansowane są również wydatki obligatoryjne, które co do zasady są nielimitowane, co oznacza ich pokrywanie wg poziomu zapotrzebowania. Środki te przeznaczone są obecnie na zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki aktywizacyjne i świadczenia integracyjne. Od roku 2011, w którym zdecydowanemu obniżeniu uległa pula środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne poziom wydatków obligatoryjnych przewyższa wydatki na aktywizację bezrobotnych. W 2013 r. rozpiętość pomiędzy tymi dwoma grupami wydatków zaczęła się zmniejszać. Stało się tak, ponieważ przyrost bezrobocia był mniejszy, a pula środków przeznaczonych na działania aktywizacyjne została zwiększona.

Zmiany w poziomie wydatków obligatoryjnych oraz wydatków przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

5. Koordynacja systemu zabezpieczenia społecznego

Koordynacja ma na celu zapewnienie łączności pomiędzy odrębnymi systemami państw członkowskich Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Szwajcarii. Celem przepisów wspólnotowych jest skoordynowanie krajowych systemów ubezpieczeń na wypadek bezrobocia, poprzez między innymi:

- sumowanie okresów zatrudnienia i ubezpieczenia dla uzyskania uprawnień do świadczeń z tytułu bezrobocia,
- transfer świadczeń w trakcie poszukiwania zatrudnienia w innym państwie członkowskim.

Każdy bezrobotny obywatel Polski, który pracował za granicą ma możliwość ubiegania się o ustalenie uprawnień do zasiłku w kraju, w którym ostatnio świadczył pracę. W przypadku rozwiązania stosunku pracy w jednym z krajów członkowskich UE osoba taka może bezpośrednio w tym kraju zgłosić się do instytucji właściwej do spraw bezrobocia w celu ustalenia uprawnień do zasiłku na zasadach ustawodawstwa tego państwa.

Jeżeli podczas ostatniego zatrudnienia za granicą osoba posiadała swoje „zwykłe miejsce zamieszkania w Polsce, gdzie koncentrują się jej najważniejsze sprawy życiowe” po powrocie do kraju będzie ubiegała się o zasiłek na mocy polskiego ustawodawstwa z uwzględnieniem okresów pracy za granicą. Koniecznym jest wtedy przedstawienie dokumentu U1, potwierdzającego okresy zatrudnienia i ubezpieczenia, wystawionego przez instytucję właściwą państwa zatrudnienia.

Osoba bezrobotna z prawem do zasiłku zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy ma możliwość poszukiwania pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej oraz prawo do transferu zasiłku za granicę. Formularz U2 potwierdzający prawo do tego transferu, wydawany jest na wniosek bezrobotnego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania bezrobotnego.

W sytuacji, gdy do Polski w celu poszukiwania pracy przyjeżdża bezrobotny z innego państwa członkowskiego UE/EOG lub Szwajcarii, rejestruje się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy przedkładając formularz U2. Zasiłek wypłacany jest przez instytucję, która wydała zgodę na poszukiwanie pracy w Polsce, bezpośrednio na wskazane konto przez bezrobotnego.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego, przyjmuje i rozpatruje wnioski bezrobotnych o wydanie odpowiednich zaświadczeń w oraz wydaje decyzje w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia.

**Liczba wydanych decyzji i dokumentów dotyczących koordynacji systemu
zabezpieczenia społecznego w latach 2009 – 2013**

wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	UWAGI
liczba wydanych zaświadczeń E301/dokumentów U1	404	227	194	290	433	Dokument dotyczący potwierdzenia zatrudnienia w Polsce w celu doliczenia stażu pracy za granicą do ustalenia zasiłku dla bezrobotnych.
liczba wydanych zaświadczeń E302/dokumentów U006	65	51	44	42	17	Poświadczenie sytuacji rodzinnej członków rodziny, którzy mogą być uwzględnieni przy naliczaniu świadczeń dla bezrobotnych w innym kraju.
liczba wydanych zaświadczeń E303/dokumentów U2	5	14	5	10	29	Transfer zasiłku z Polski do innego kraju.
liczba transferów zasiłku z innego kraju do Polski	772	645	404	259	287	Od maja 2010 nie są wydawane decyzje dla bezrobotnych transferujących zasiłek z krajów UE do Polski (jednak nadal osoby te są rejestrowane w PUP jako poszukujące pracy, a sprawy prowadzone są przez WUP).
liczba decyzji administracyjnych z zaliczeniem pracy za granicą	1576	2236	3538	3667	4055	liczba wszystkich decyzji
liczba złożonych odwołań od decyzji	67	62	109	98	72	72 odwołań w 2013 roku stanowi 1,8% wszystkich decyzji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wnioski

1. Spadek natężenia przyrostu bezrobocia oraz przebieg zmian w poziomie liczby bezrobotnych szczególnie pod koniec roku (znacznie późniejsze wystąpienie zmian wzrostowych) sugerują pozytywne zmiany na rynku pracy.
2. Pozytywnym sygnałem jest też wzrost liczby podjęć pracy przez bezrobotnych, szczególnie podjęć pracy niesubsydiowanej.
3. Niejasne są przyczyny spadku ofert pozyskiwanych przez powiatowe urzędy pracy. Można przypuszczać, że albo oferty w większym stopniu były rozpowszechniane innymi kanałami albo powiatowe urzędy pracy mniej intensywnie starały się je w tym czasie pozyskać.
4. W 2013 r. zwiększył się znacznie jednostkowy koszt wsparcia – o 26%. W związku z tym wzrost nakładów na działania aktywizacyjne o 30% przełożył się na zwiększenie liczby objętych wsparciem tylko o 3%.
5. Silny wzrost jednostkowego kosztu wsparcia mógł wynikać ze znaczącego zwiększenia wartości realizowanych przez powiatowe urzędy pracy projektów systemowych współfinansowanych ze środków unijnych. Projekty te w dużym stopniu ukierunkowane są na pomoc grupom znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy obejmującym osoby w wieku powyżej 50 roku życia i osoby z niepełnosprawnościami. W stosunku do takich osób konieczne jest zastosowanie kompleksowego wsparcia, co w konsekwencji zwiększa jednostkowe koszty aktywizacji.
6. Nie zmienia się struktura bezrobotnych korzystających z usług doradztwa zawodowego tj. przeważają kobiety oraz osoby młode. Nadal też większość stanowią osoby mieszkające na wsi.
7. Kobiety częściej korzystają z różnych form aktywizacji zawodowej niż mężczyźni, wynika to nie tylko z faktu, że jest ich więcej w rejestrach powiatowych Urzędów Pracy ale z ogólnie większego ich zaangażowania w proces poszukiwania pracy.
8. Dla osób młodych, szukających pierwszej pracy lub posiadających niewielki staż pracy, kluczową kwestią jest określenie predyspozycji i zainteresowań zawodowych. Pierwszy kontakt z doradcami zawodowymi następuje dopiero w konsekwencji trudności ze znalezieniem pracy lub też z poczuciem niedopasowania do podjętej pracy. W związku z tym wydaje się zasadne promowanie poradnictwa zawodowego na etapie nauki szkolnej i trakcie studiów.
9. Bezrobotni najchętniej korzystają z tych form wsparcia doradczego, które dają konkretne umiejętności przydatne w poszukiwaniu pracy, np. przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, rozmowa kwalifikacyjna, itp.
10. Zauważalny jest trend rosnącego zainteresowania informacjami w jakich zawodach obecnie i w najbliższej przyszłości prawdopodobieństwo zdobycia pracy będzie największe. Można to chyba powiązać z rosnącą świadomością, iż wybór zawodu to nie tylko kwestia zainteresowań ale również oczekiwań pracodawców i zmieniającego się rynku pracy.
11. Utrzymuje się duże zainteresowanie tematyką przedsiębiorczości. Wiele osób upatruje w tym alternatywy dla zatrudnienia na etat. Daje się jednak zauważyć, że osoby zainteresowane założeniem działalności gospodarczej we wstępnej fazie realizacji pomysłu na biznes zbyt mocno koncentrują się na sprawach formalnych związanych z założeniem firmy. Dość często brakuje natomiast skupienia na samym pomysle i analizie zasobów niezbędnych do jego realizacji, w tym predyspozycji do prowadzenia firmy.
12. Sytuacja życiowa bezrobotnych jest bardzo często skomplikowana, trudności nie dotyczą tylko kwestii pracy, ale również zdrowia fizycznego i psychicznego, sytuacji rodzinnej i materialnej. Wymaga to zintegrowanych działań na poziomie różnych instytucji pomocowych.

Słowniczek

Indywidualne poradnictwo zawodowe jest to forma pomocy, która realizowana jest w formie procesu, polegającego na spotkaniach klienta z doradcą zawodowym. W pierwszej fazie klient i doradca określają cel istotny dla klienta, zawierany jest również kontrakt ustalający zasady współpracy – zależności od potrzeby i sytuacji klienta. Wspólnie z klientem doradca ustala formy i zakres współpracy oraz zakres działań mających doprowadzić do optymalnego rozwiązania sytuacji problemowej. Zdefiniowane cele mogą dotyczyć takich kwestii jak: określenie predyspozycji zawodowych, a w związku z nimi wyboru szkoły, studiów, kursów i szkoleń czy specjalizacji w ramach jakiejś dziedziny. Ponadto cele te mogą obejmować nabycie wiedzy z zakresu metod poszukiwania pracy, planowania ścieżki rozwoju zawodowego, wyznaczania celów zawodowych itp. W procesie doradczym wykorzystywane są również specjalistyczne narzędzia takie jak testy lub kwestionariusze. Służą one głównie do określania predyspozycji i zainteresowań zawodowych, badania hierarchii wartości czy potrzeb. Doradca prowadząc proces z wykorzystaniem metod poradnictwa zawodowego stara się przede wszystkim ukierunkować czy też zachęcać do podejmowania działań w kierunku realizacji ustalonego planu na podstawie założenia, że „doradca jest specjalistą od metody, a klient specjalistą od samego siebie”. Decyzje podejmowane są przez klienta, doradca natomiast dostarcza wsparcia, narzędzia i metody ułatwiających osobie odnalezienie się na rynku pracy czy edukacji. Usługi poradnictwa zawodowego poprzedzone są rozmową wstępną, która trwa ok. 30 min. Natomiast indywidualna rozmowa doradcza trwa od 30 do 90 min. Elementem procesu doradczego jest poradnictwo grupowe, które prowadzone jest w formie warsztatów, które trwają od 8 do 35 godzin, a ich celem jest przede wszystkim wsparcie osób w poszukiwaniu nowych strategii działania przydatnych w rozwiązywaniu problemów zawodowych czy edukacyjnych.

Grupowe poradnictwo zawodowe oparte jest na pracy doradcy zawodowego z grupą osób (od 8 do 16), w trakcie której realizowany jest program mający na celu rozwiązanie indywidualnej sytuacji problemowej klienta. Zajęcia trwają od 2 do 9 dni (od 8 do 35 godzin). Udział w zajęciach grupowych poprzedzony jest indywidualnym spotkaniem z doradcą zawodowym, podczas którego doradca i klient omawiają zasadność udziału w warsztatach.

Grupową informację zawodową stanowią jednodniowe spotkania trwające od 2 do 4 godzin, podczas których prezentowane są informacje ułożone tematycznie, najczęściej dotyczące: oferty i usług publicznych służb zatrudnienia, nowych zawodów, trendów i sytuacji na lokalnych rynkach pracy, możliwości kształcenia i szkoleń oraz rozwoju osobistego w aspekcie zagadnienia kariery. Do spotkań tego typu należą m.in.: *Planowanie kariery zawodowej*, *Pociąg do kariery/Spotkania filmowo-dyskusyjne*, *Mobilność na europejskim rynku pracy*, *Rynek pracy – co warto wiedzieć*, *Elastyczne formy zatrudnienia*. Spotkania informacyjne prowadzone są zazwyczaj w siedzibach powiatowych urzędów pracy lub Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu, jak również podczas targów i giełd pracy oraz innych spotkań o podobnym charakterze, tj. Ogólnopolski Tydzień Kariery. Z grupowej informacji zawodowej korzystają zarówno klienci indywidualni, jak również instytucje czy organizacje (Akademickie Biura Karier, Ochotnicze Hufce Pracy, stowarzyszenia np. AISEC).

Indywidualna informacja zawodowa polega na samodzielnym, bądź przy wsparciu doradcy zawodowego, korzystaniu przez klientów ze zbiorów udostępnianych w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie oraz w powiatowych urzędach pracy. Zbiory te dostępne są w formie: ulotek, broszur, plakatów, folderów informacyjnych, czasopism, płyt CD i DVD, kaset wideo oraz programów multimedialnych. Informacje w nich zawarte obejmują szerokie spektrum tematów związanych z rynkiem pracy i planowaniem kariery zawodowej, a więc dotyczących metod poszukiwania pracy, zawodoznawstwa, oferty edukacyjnej – kursów, szkoleń oraz trendów i sytuacji na ogólnopolskim i regionalnym rynku pracy. Centrum udostępnia również literaturę fachową z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, planowania kariery, autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem czy w ogóle rozwoju zawodowego i osobistego. Indywidualna informacja zawodowa udzielana jest również podczas targów pracy i targów kariery. Jej odbiorcami są wówczas przede wszystkim studenci i absolwenci wyższych uczelni z terenu Małopolski. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się wiedza z zakresu lokalnego rynku pracy (zawody deficytowe i nadwyżkowe w regionie), metody szukania pracy oraz możliwość konsultacji dokumentów aplikacyjnych – CV i listów motywacyjnych.

Zajęcia aktywizacyjne są formą, poprzez którą klient nabywa konkretne umiejętności pozwalające mu na samodzielne działania zmierzające do zdobycia pracy. Celem jest również przekazanie konkretnej wiedzy i informacji. Zajęcia aktywizacyjne oferowane przez Centra Informacji i Planowania Kariery WUP Kraków dotyczyły najczęściej tematów związanych z metodami poszukiwania pracy, pisaniem dokumentów aplikacyjnych, przygotowaniem do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, korzystaniem z Internetu i komputera do poszukiwania pracy. W trakcie zajęć aktywizacyjnych doradca wskazuje na konkretne rozwiązania, wzorce i techniki, które ułatwiają klientom nabycie określonych umiejętności ważnych podczas poszukiwania oraz wykonywania pracy.

Rodzaje agencji zatrudnienia:

- 1) **pośrednictwa pracy** – udzielają pomocy osobom w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych; pozyskują i upowszechniają oferty pracy; udzielają pracodawcom informacji o kandydatach do pracy, w związku ze zgłoszoną ofertą; informują o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy; inicjują i organizują kontakty osób poszukujących odpowiedniego zatrudnienia z pracodawcami; kierują osoby do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 2) **doradztwa personalnego** – prowadzą analizę zatrudnienia u pracodawców, określają kwalifikacje pracowników i ich predyspozycje oraz inne cech niezbędnych do wykonywania określonej pracy; wskazują źródła i metody pozyskiwania kandydatów na określone stanowiska pracy; weryfikują kandydatów pod względem oczekiwanych kwalifikacji i predyspozycji;
- 3) **poradnictwa zawodowego** - udzielają pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia; udzielają informacji niezbędnych do podejmowania decyzji zawodowych w szczególności o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia; inicjują, organizują i prowadzą grupowe porady zawodowe, zajęcia aktywizacyjne w zakresie pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy; udzielają pracodawcom pomocy w doborze kandydatów do pracy;
- 4) **pracy tymczasowej** – zatrudniają pracowników tymczasowych i kierują tych pracowników do wykonywania pracy tymczasowej na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy użytkownika.